Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ № 194 (9690). ● 1989 йил 13 октябрь ● жума ● Баҳоси 3 тийин.

«ҲОСИЛ-89» «ҲОСИЛ-89» «ҲОСИЛ-89»

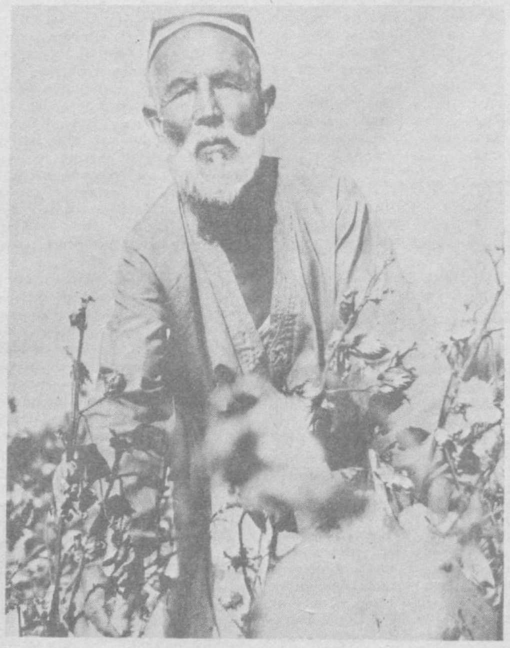

БУГУН ўлкамиздаги ҳамма — пенсионердан тортиб билим юрти талабасигача деҳқонларимизга катта меҳнат эвазига етиштирилган «оқ олтин»ни йиғиб-териб олишда кўмаклашмоқда. Улар қалб амри билан далага отланишган. Сиз суратда кўриб турган 81 ёшли Абдумалик ота Исомиддинов ҳам Чиноз районидаги Охунбобоев номли колхознинг 5-бригадасида пахта термоқда. Унинг ҳозиргача уйган хирмони 300 килограммдан ошиб кетди.

Суратчи Х. ЮСУПОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

11 октябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Аҳоли энг зарур ноозиқ-овқат моллари билан қониқарсиз таъминланаётганлиги тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Муҳокама чоғида қайд этиб ўтилганидек, республиканинг партия, совет, хўжалик органлари халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ва сотишни кўпайтиришга доир муайян ишларни амалга оширмоқдалар, аммо мана шу ғоят муҳим сиёсий вазифани ҳал этишда туб ўзгаришлар содир бўлгани йўқ. Ўзбекистон аҳоли жон бошига ноозиқ-овқат моллари ишлаб чиқариш ва истеъмол қилиш даражаси жиҳатидан мамлакатда охирги ўринларнинг бирида бормоқда. Республикада енгил саноат ва маданий-хўжалик буюмларининг кўпгина турларига бўлган эҳтиёж қондирилмаяпти, ҳатто яқиндагина етарли бўлиб турган буюмлар ҳам топилмас матоҳга айланиб қолди. Болалар, ёшларни ва кексаларни моллар билан таъминлашда мураккаб аҳвол вужудга келди. Энг зарур буюмларнинг нархлари анча ошиб кетди, харидоргир арзон буюмлар ишлаб чиқариш асоссиз равишда камайтирилмоқда.

Товарлар ишлаб чиқаришни ва хизмат соҳасини ривожлантириш борасида 1986 йил ишлаб чиқилган республика комплекс программаси кўп жиҳатдан эскириб қолди ва у бажарилмаяпти. Аҳвол шу билан чигаллашмоқдаки, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг аппарати, давлат план комитети, молия министрлиги, моддий-техника таъминоти давлат комитети, банклар программанинг рўёбга чиқарилишини қониқарсиз ташкил этмоқдалар. Товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш масалалари юзасидан кейинги уч йил мобайнида қабул қилинган кўпгина қарорлар бажарилмаяпти, аммо айбдорларга нисбатан тегишли талабчанлик қилинмаяпти. Мудофаа комплекси корхоналари ўз соҳасини ўзгартириш жараёнига секинлик билан жалб этилмоқда.

Бунинг учун зарур базага эга бўлган «Фотон», «Ўзбектекстильмаш» бирлашмаларида, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида мураккаб рўзғор техникасини ишлаб чиқариш йўлга қўйилмаган. Ўзбекистон ССР давлат қурилиш комитети пудрат ташкилотлари кучларининг асосан халқ учун товарлар ишлаб чиқарадиган корхоналар қурилишига сафарбар этилишини таъминламади.

Мажлисда область ижроия комитетларининг маҳаллий ресурслардан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришга сафарбар этиш масалаларида зарур ташкилий ишларни таъминламаётган бош план-иқтисодий бошқармаларининг фаолияти область партия комитетларининг диққат марказидан четда қолаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Мазкур масалаларда уларнинг республика план ва хўжалик органлари билан баҳамжиҳат иш олиб бориши йўлга қўйилмаган. Маҳаллий партия ва хўжалик органлари айрим корхоналарни халқ истеъмол моллари тайёрлашга ўтказиш, ихтисослаштирилган цехлар ташкил этиш ва касаначиликни ривожлантиришда зарур ташаббус ва қатъият кўрсатмаяптилар.

Марказий Комитет бюроси Ўзбекистон ССР Министрлар Советига иттифоқ министрликлари ва идоралари, область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети билан биргаликда қишлоқ жойларда кундалик зарур моллар ишлаб чиқарадиган турли тармоқлар корхоналарининг филиалларини жойлаштиришга алоҳида эътибор бериб, товарлар ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни ривожлантириш комплекс программасини тубдан қайта кўриб чиқишни таклиф этди. Зарур бўлганда ишлаб чиқариш қувватларини майдалаштириш ва уларни меҳнат ресурслари кўп бўлган ерларда кичик корхоналар тарзида жойлаштириш лозим. Иттифоқ қарамоғидаги корхоналар иштирокида уларнинг халқ учун товарлар ишлаб чиқаришга қўшадиган ҳиссасини анча ошириш масалалари ҳал этилсин, бунинг учун мудофаа тармоқлари корхоналарининг соҳасини ўзгартириш натижасида бўшаб қоладиган қувватлардан фойдаланиш имкониятлари ўрганиб чиқилсин.

Марказий Комитет бюроси аҳолини халқ истеъмоли моллари билан таъминлашнинг қониқарсизлигига олиб келаётган хатолари учун КПСС аъзоларидан айримларига — республика министрликлари ва идораларининг раҳбар ходимларига партиявий жазо берди.

Бюро Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг социал-иқтисодий ривожланиш комиссиясига, область партия комитетларига сайлаб қўйиладиган партия органлари аъзоларидан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришда, бунинг учун тўпланган илмий-техникавий имкониятлардан янада тўлароқ фойдаланишда партия, совет, хўжалик органлари куч-ғайратларини мувофиқлаштирувчи ишчи группалари тузишни тавсия қилди. Область, шаҳар, район партия комитетларига, корхоналар, муассасалар ва идораларнинг бошланғич партия ташкилотларига халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кенгайтириш юзасидан олиб борилаётган ишларни алоҳида назорат этиш, бунга раҳбар бўғин ходимлари, меҳнат коллективларини сафарбар қилиш, мазкур йўналишда коммунистларнинг муайян ишлари ҳақидаги ҳисоботларини мунтазам тинглаб туриш, топшириқ ва планлар барбод этилган ҳар бир ҳол учун жавоб беришни қатъий талаб қилиш топширилди.

Бюро мажлисида ижтимоий-сиёсий тусдаги бошқа баъзи масалалар ҳам муҳокама қилинди.

ТАДБИРЛАР САМАРАСИ

● **ПИСКЕНТ (Жамоатчи мухбиримиз Т. Қосимов редакция пахта штабига ҳабар қилади).** Бу йил ҳам хўжаликда белгиланган пухта тадбирлар ўзининг самарасини кўрсатди. «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози деҳқонлари районда биринчи бўлиб ғалаба рапортига имзо чекдилар. Давлатга 2150 тоннадан ортиқ пахта етказиб берилди.

Кўп эмас, бундан тўрт-беш йил бурун ҳам қолоқлар сафида юрадиган бу хўжаликнинг бугунги ишлари ҳақида нима дейиш мумкин. Кўп нарса. Биринчидан, колхозда кадрлар билан ишлашга алоҳида эътибор берилди. Пахтачилик бригадалари, ишлаб чиқариш участкалари етук, ғайратли мутахассислар билан мустаҳкамланди. Буйруқбозлик усулидан воз кечилди. Меҳнатни ташкил этишнинг бригада, оила, коллектив пудрати усуллари кенг оммалаштирилди. Ана шу тадбирлар туфайли иш олға силжиди. Мана икки йилдирки, совхоз аҳли давлатга пахта топшириш йиллик планини районда биринчи бўлиб бажариб келмоқда.

Агрегатлар тўла қувват билан ишлатилди. Шунинг учун ҳам улар ёрдамида пландаги 1200 тонна ўрнига 1600 тоннадан зиёд пахта йиғиб-териб олинди. Худойқул Маҳсумов, Нўъмон Шоимов, Ўткир Қурбонов сингари механизаторлар ўз агрегати бункеридан 100—130 тонна пахта тўкиб хирмонга барака киритдилар.

Йиллик планни аллақачон бажариб мажбурият ҳисобига пахта сотаётган Карим Хўжабоев, Рустам Раҳмонов, Мирзараим Маткаримов сингари тажрибали деҳқонлар бошчилик қилаётган бригадаларда 29—30 центнердан пахта олинди. Бу коллективлар ҳар гектар ердан яна камида 4—5 центнердан хом ашё йиғиштириб олиш учун курашмоқдалар.

— Деҳқонларимиз яхши билишади, — дейди колхоз раиси Зарифа Деҳқонбоева.— Ҳаммаси меҳнатга яраша. Астойдил ишласак, хирмон ҳам баракали, даромад ҳам мўмай бўлади. Зеро, яхши ва сифатли ишлаган механизаторларга хўжалигимизда бу йил ҳар тонна пахта учун 10 сўмдан, қўл теримчиларга эса 1 килограмм пахта учун 15—20 тийиндан ҳақ тўлаяпмиз.

Колхозда план бажарилган бўлишига қарамай терим жадал давом этаяпти. Деҳқонлар даладаги ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай тезроқ саранжомлаб олиш учун барча имкониятларни ишга солмоқдалар.

ДАБДАБАСИЗ, БУЙРУҚБОЗЛИКСИЗ

БЎКА РАЙОНИДАГИ «ЛЕНИНИЗМ» КОЛХОЗИ ҲАМ ДАСТЛАБКИ ДОВОНДАН ОШДИ

БУ ҲАҚДАГИ хушхабарни эшитиб, колхоз раиси Қодир Элчибоевнинг эрта баҳорда айтган гаплари ёдимга тушди.

— Энди ҳақига кўчиляпти, — деганди ўшанда, — деҳқонга оғизда эмас, амалда мустақиллик берилгани заб яхши иш бўлди-да. У ёқдан, бу ёқдан келиб «ундоқ қилинглар, бундоқ қилинглар» деб маслаҳат берувчилар кўп ҳолларда ҳафсалани пир қилишарди-да. Баъзан қўл ишга бормай қоларди. Энди ҳар ким ўз ишини билиб қилаяпти.

Мутахассисларимиз ҳам маслаҳатчи, кўрсатма берувчи сифатида эмас, ташкилотчи бўлиб иш олиб бормоқдалар. Оила, ижара пудратининг моҳияти ҳам аслида шуни талаб этади-да.

Менимча, колхоз эришган ютуқнинг бош омили шундадир. Ҳар ким аввало ўзи учун, ўз манфаатини кўзлаб ҳаракат қилган жойда қийинчилик енгилади. Табиий офат рўй берганида одамларнинг йиғламоқдан бери бўлиб, энди нима қиламиз деб зир югуриб, даъфатан саросимага тушиб қолганликларининг ҳам сабаби шунда эди. Лекин улар кўп ўтмай ўзларини ўнглаб тутиб олишди. Ижарачилар, оилавий звеноларнинг бошлиқлари раҳбарларга талабни қаттиқ қўйишди. Шартнома тузганмизми, уруғликни етказиб беринг, деб туриб олишди. Бу талабга қулоқ солмай бўлармиди? Шунинг учун ҳам қайта экиш бир-икки кунда тугалланди.

Одамлар қайта экилган майдонларга алоҳида меҳрихлос қўйиб ишладилар. Хўжалик бўйича бундай майдон 600 гектарни ташкил этарди. Уғит ҳам вақтида берилди. Охирги сув шарбат билан қўшиб оқизилди. Бунинг фойдаси катта бўлди. Йиғим-терим бошланиши арафасида колхозда бўлиб далаларни айланган киши бузиб экилган майдонлар билан бузилмаган майдонлардаги пахтанинг фарқини ажрата олмаганлиги бежиз эмас. Чунки деҳқонлар мардона меҳнат билан кечикишни тугатдилар.

Шунинг учун колхоздаги ҳамма бригада ва звеноларда машина терими ҳам, қўл терими ҳам уюшқоқлик билан бошланди. Келишувга мувофиқ машинада терилган пахтанинг ҳар тоннасига 10 сўмдан, қўлда терилган пахтанинг ҳар килограммига 15 тийиндан тўлаб борилди.

— Деҳқонларимизнинг кайфияти аъло, — дейди илғор бригада бошлиғи, колхозда биринчилар қатори маррага етиб келган, хирмонга 330 тонна аъло навли пахта топширган коллективнинг етакчиси Турғунбой Азаматов. — Фаолларимиздан миннатдормиз. Улар ҳар куни бўлмаса ҳам кун ора бирров келиб туришади. Қанча пахта тераяпсан, қанча топширасан, деб суриштиришмайди-ю, бироқ қандай ташвишларингиз бор, қандай ёрдам керак, деб кўнглимизни кўтаришади. Бу бизга энг катта ёрдам ва мададдир.

Бундай мададдан ҳар бир деҳқон, ҳар бир механик-ҳайдовчи баҳраманд бўлди. Шунинг учун ҳам колхоз районда иккинчи бўлиб планни бажарди. Давлатга 3200 тоннадан ортиқ пахта сотилди. Ҳосилдорлик 26 центнерга етди. Колхознинг З. Зоирқулов, Р. Хожибеков, Т. Раҳимов, А. Аҳмедов бошлиқ бригадалари ҳам мажбурият ҳисобига пахта топширмоқдалар. Давлатга топширилган пахтанинг 2300 тоннадан ортиғини машинада териб берган механик-ҳайдовчилар Обладёр Эргашев, Турдиали Эргашев, Райимқул Салимов, Саиднаби Раҳмонов, Олим Ўрозалиев сингари азаматлар, София Носирова, Ҳолбуви Умарова, Шоҳида Эргашева каби кўпмингкилограммчилар шу кунларда ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Н. ИСАЕВ.

● **СУРАТДА: «Ленинизм» колхози партия ташкилотининг секретари О. Амиров, хўжаликда биринчилар қатори йиллик планни бажарган бригада бошлиғи М. Кенжаева ва комсомол ташкилотининг секретари Ш. Иброҳимов қабул пунктига жўнатилаётган пахтанинг сифатини кўздан кечиришмоқда.**

Суратчи З. ШОДИЕВ.

ЯНА 6 ЦЕНТНЕРДАН

⊙ ЯНГИЙЎЛ. Назарали Ниёзов номли колхознинг уста пахтакор Бўсин Темиров бошлиқ бригадаси деҳқонлари йиғим-теримда олдинда бормоқдалар. Улар 58 гектар ернинг ҳар гектаридан 29,2 центнердан пахта йиғиб олиб, планларини хўжаликда биринчи бўлиб бажардилар. Давлатга етказиб берилган 170 тонна пахтанинг ҳаммаси юқори навларга топширилди.

Теримнинг муваффақиятли якунланаётганлиги — бу машина шарофатидандир. Механик — ҳайдовчи Тўйчи Эргашев 123 тонна пахта терди. Ҳолия Муҳаммаджонова, Фотима Муҳаммаджонова, Санобар Нурматова, Бибиойша Хошимова, Санобар Умароваларнинг уйган хирмонлари 3,5—4 тоннадан ошиб кетди.

Илғор бригада аъзолари ҳосил чўғини чамалаб яна 6 центнердан пахта топширишга аҳд қилдилар. Ана шунда ҳосилдорлик 35 центнерга етади.

М. ПЕЙСЕНОВ.

ТАЛАБАЛАР ПАХТАЗОРДА

● **БЕКОБОД районидаги педагогика билим юртининг 750 нафар талабаси айни кунлар райондаги «Ленинград» ва «Далварзин» совхозларида пахта йиғим-теримида иштирок этмоқда. «Далварзин» совхозининг 4-бўлимида дала меҳнаткашларига ёрдамлашаётган 160 нафар талабалар ҳар куни 12 — 13 тоннадан ошириб пахта теришаяпти. Йиғим-теримда, айниқса, Р. Каримов бошлиқ учинчи курс талабалари ғайрат билан ишламоқдалар. Улар ўтган беш кунликда ғолибликни эгаллаб, совхоз касаба союз комитети томонидан 80 сўм пул мукофоти билан тақдирландилар.**

Совхоз маъмурияти ҳашарчиларни арзон гўшт, тухум, сут ҳамда полиз маҳсулотлари билан таъминлаб турибди. Ҳозирга қадар билим юрти талабалари хирмонга 160 тоннадан ошиқроқ пахта тўкдилар. Улар совхознинг 400 тонна пахтасини териб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

М. ЭГАМОВ,
билим юрти 3-пахта штаби бошлиғи.

КЎПЧИЛИК ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДА

ТАЙЁРГА АЙЁРЛИКНИНГ ЎЗИ-КУ!

Халқ орасида кооператорлар тўғрисида нохуш фикрлар пайдо бўлмоқда. Чунки, яхши ният билан бошланган бу иш баъзи нафси бузуқ олғирларнинг касри билан бадном бўлмоқда. Улар ўзлари ишлаб чиқармасдан давлатнинг тайёр маҳсулотларидан фойдаланмоқда. Сунъий тақчилликни вужудга келтирмоқдалар. Бундай кооператорларнинг бўлганидан бўлмагани минг марта яхши.

Маълумки, сабзавот маҳсулотлари, мева ва узумларнинг давлат харид нархи паст. Бундан устакор кооператорлар фойдаланиб қолишяпти. Ўзингиз ўйлаб қаранг. Колхозчи эртаги карамнинг ҳар бир килограммини давлатга 20 тийиндан сотгани яхшими ёки 60 тийиндан кооператорларга пуллагани маъқулми? Албатта кооператорга. Шу тариқа минглаб тонна маҳсулот райондан четга чиқиб кетаяпти. Агар маҳсулотларнинг харид нархи оширилса, бизнингча, мақсадга мувофиқ бўларди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР территориясида кооператив ва якка тартибдаги меҳнат фаолиятининг баъзи турларини тақиқлаш тўғрисида фармон чиқариб, оқилона иш қилди. Биз бу тадбирни қўллаб-қувватлаймиз.

Биз ўзлари маҳсулот ишлаб чиқариш истагини билдирган кооператорларга ер, техника беришимиз мумкин. Улар экин экиб, маҳсулот етиштиришсин, чорвачилик билан шуғулланишсин. Ана шундагина одамларга фойдалари тегади, озиқ-овқат Программасининг бажарилишига ҳиссалари қўшилади.

Лекин, тайёрга айёрлик қиладиган, халқ ҳамёнини қоқлайдиган кооператорлар бизга мутлақо керак эмас. Уларга қарши муросасиз кураш олиб бориш керак.

А. ШЕРМАТОВ,
Ғалаба РАПОси кенгашининг раиси.

ХАЛҚ УЧУН ФОЙДАЛИ

ОЧИҒИНИ айтсам, дастлаб кооператив ва якка тартибдаги меҳнат билан шуғулланувчилар учун кенг йўл очилганидан қувонган, халқ истеъмоли молларига бўлган талабимиз қондирилар деб ўйлагандик. Лекин ўйлаганимиз бўлмади. Бир куни магазинларни роса айланиб болалар голфиси ва пайпоғини топа олмадим. Охири магазин сотувчисидан сўрашга мажбур бўлганимда, сотувчи қиз бамайлихотиргина «Сингилжон, келган колготка ва пайпоқ-голфиларни кооператив аъзолари олаяпти, бизга қолмаяпти», деди. Кейин билсам, биргина бу маҳсулотлар эмас, балки футболка, майка каби бошқа молларга ҳам ўзларича расм тушириб устига 2 сўм, ҳатто 3 сўмгача нарх қўйиб сотишаркан. Арзимаган 15 тийиндан 30 тийингача бўлган болалар голфисига гул босиб, ёки жимжимадор тўр тикиб 2—3 сўмдан пуллашмоқда. Кооперативлар бу маҳсулотни ўзлари ишлаб чиқиб, сотсалар нархини оширсалар майли-я, лекин тайёр маҳсулот арзимаган тийинлик ишлов учун тўрт-беш баровар сотилиши ҳаммани норози қилади.

Юнусобод бозорларини айланадиган бўлсангиз, кираверишда бир иккита аёлнинг сотаётган маҳсулотларини кўриб лол қоласиз. Киоскаларда сотиладиган ранг-баранг гулли откриткаларни олиб, ундан ўзларича «конфет» қутиси ясашган, қандайдир йўл билан тайёрланган 10—15 грамм келадиган ширинлик солиб уни 50—60 тийиндан пуллашмоқда. Номи кооператив эмиш... Хуллас, бундай кооперативларнинг халқимизга бирон бир фойдаси тегмайди. Шунинг учун уларни беркитиб тўғри қилинаяпти, деб ўйлайман.

У. МАНСУРОВА.

• МАЪҚУЛЛАЙМИЗ!

ЁЗИЛИБ СЎЗЛАЙДИГАН БЎЛДИК

Тилимиз ҳақидаги қонун лойиҳасини ўқиб ғоятда хурсанд бўлдим. Ҳайрият-эй, бундан буён ўз она тилимизда очилиб, ёзилиб сўзлар эканмизда, деб қувондим. Бунинг боиси бор, албатта.

Афсуски, узоқ йиллар давомида биз бу ҳақ-ҳуқуқимиздан маҳрум бўлиб келгандик. Туриб-туриб кишига алам қиларди. Тўғриси-да, биз каби оддий деҳқонларга қийин бўларди. Хоҳ ноҳия, хоҳ вилоят миқёсида, нима кўп қишлоқ хўжалигига оид ҳар хил йиғинлар бўлиб турарди. Биз бу йиғинларда қатнашарди-гу, лекин кўпинча муҳокама қилинаётган масалаларнинг моҳиятига тўла тушунолмай, хуноб бўлиб қайтардик. Йиғилишлар бошидан охиригача русча ўтказиларди-да! Биз эса тирикчилик тақозоси билан бу тилни ўрганолмай қолганмиз. Шунинг учун мажлисда гаранг бўлиб, қўғирчоққа ўхшаб ўтираверардик. Баъзан одамлар чапак чалишса, ўртада кулги кўтарилса, нима дейишяпти, деб шеригимизни туртиб қўярдик. У бўлса, бироз тек турсангчи, ўзим тушуниб олай, деб дашном берарди. Баъзан мен ҳам фаҳмига етмадим, деб елка қисарди. Ваҳоланки, бизнинг ҳам дилимизга тугиб қўйган гапларимиз, дарду-ҳасратларимиз кўп бўларди. Минбарга чиқиб, бу ҳақда сўзлашга ийманардик.

Ана энди тилимизга давлат мақоми бериладиган бўлди. Халқ кутган, орзу қилган кунлар етиб келганига шукур!..

Кенжа МАДИЕРОВ,
Чиноз районидаги Охунбобоев номли колхознинг бригада бошлиғи.

Изчиллик керак бўлади

МЕН қурувчи инженерман. Кўп йиллардан бери шу соҳада ишлайман. Идорада маъмурият аъзолари, ҳамкасбларимиз билан асосан рус тилида сўзлашамиз. Чунки олий ўқув юртларида мутахассислигимизга оид фанлар рус тилида ўтилган. Натижада ўз она тилимизни деярли унутиб боряпмиз. Соҳамизга оид русча термин ва қисқартма отлар онгимизга шу қадар сингиб кетганки, уларни ўзбекчалаштиришга бош ҳам қотириб кўрмаймиз. Негаки, иш юритишда улардан фойдаланилмайди. Ваҳоланки, кўпчилик қурилиш ашёлари ва ишлаб чиқариш жараёнларининг ўзбекча номлари бор.

Куни кеча матбуотда эълон қилинган УзССР Давлат тили тўғрисидаги қонун лойиҳасини ўқиб бир қадар қувонгандек бўлдим. Лекин тилимизга шу алфоздаги мақом бундан роппа-роса 70 йил муқаддам Туркистон Республикаси Советларининг VII Ўлка фавқулодда съездида ҳам берилган экан. Афсуски, у она тилимизга истиқболли йўл очиб бера олмади. Шундай экан, ҳозирги қонуннинг амалда қанчалик самара бериши — ундан иш юритишда, фанда ва олий ўқув юртларида, мутахассислар тайёрлашда фойдаланишнинг йўлга қўйилишига катта манфаатдорлик изчиллик билан ёндошилишига боғлиқ.

Ш. ШОБЕКОВ,
Орджоникидзе райони.

ТЕРИМ КУНДАЛИГИ

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 12 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланганн; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — машина терими — бир кунлик; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Пискент	3,34	83,70	3,60	87,72
Ўрта Чирчиқ	4,86	83,04	6,07	101,45
Оққўрғон	4,03	82,10	5,13	95,37
Бўка	4,33	80,23	5,29	94,43
Бекобод	4,18	73,20	4,73	74,02
Коммунистик	5,17	70,51	6,35	86,57
Чиноз	5,32	68,15	5,76	58,50
Ғалаба	7,32	60,13	8,97	72,14
Янгийўл	5,17	56,29	6,00	49,96
Область бўйича:	4,77	74,26	5,76	82,53

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИга ОБУНА ДАВОМ ЭТАДИ

Ҳурматли газетхонлар! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш муддати узайтирилиб, 31 октябргача давом этадиган бўлди. Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга — 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

ТЕНГ ҲУҚУҚЛИЛИК — МУШТАРАК МАҚСАД

КПССнинг ҳаракат дастурида миллий масаладаги муаммоларни ҳал этиш қайта қуришнинг тақдири ва мамлакатимизнинг келажаги учун катта аҳамиятга эга эканлиги алоҳида таъкидланади. СССР Халқ депутатларининг 1-съездида илгари сурилган ғоялар, турли миллатга мансуб совет кишиларининг фикрлари ҳисобга олинган ушбу ҳужжатда миллий ва интернационал омиллар жамиятимизни янгилаш, унинг байналмилал бирлигини, халқларнинг қардошларча дўстлигини мустаҳкамлаш мақсадларига хизмат қилишга қаратилган.

Ҳаракат дастурида ўз ифодасини топган ғояларни рўёбга чиқариш ҳар бир партия комитети ва ташкилотидан конкрет амалий ишларни талаб қилади. Район партия комитети буни тушунган ҳолда кейинги вақтларда миллий тараққиёт ва миллатлараро муносабатлар билан боғлиқ масалаларга биринчи даражали эътибор бераяпти. Бу соҳалардаги ишлар кўлами жуда катта. миллатлараро муносабатлар ижтимоий-иқтисодий масалалар билан чамбарчас боғлиқ. Улар эса ишлаб чиқариш кучларини жойлаштиришдан тортиб, маданий-маиший соҳаларнинг аҳволини ҳам қамраб олади. Бунинг учун ҳар бир партия комитети илмий асосга таянган программага эга бўлиши лозим. Ана шундай кенг қамровли тадбирларни ишлаб чиқишда район партия комитетининг «Ўзбекистон агитатори» — журнали билан ўтказган давра суҳбати яхши самара берди. Унда партия ходимлари билан бирга олимлар, мутахассислар, маданият ходимлари иштирок этдилар.

Таҳлиллар партия ташкилотлари ишчилар синфини шакллантириш билан жиддий шуғулланишлари кераклигини кўрсатмоқда. Ҳозирги пайтда район саноат корхоналаридаги ишчиларнинг учдан бир қисмига яқинини туб миллат вакиллари ташкил этади. Лекин улар орасида кадр ишчилар жуда кам. Ваҳоланки Тошкентда меҳнат ресурслари жуда катта. Шуни ҳисобга олиб биз мактаб ўқувчиларини ишчи касбларига ўргатиш программасини ишлаб чиқдик. Бугунги кунда райондаги мактабларнинг 7—8-синф ўқувчиларининг 30 процентга яқини касб тайёрлигини ҳунар-техника билим юртларининг базасида ўтамоқдалар. Бўшаган биноларнинг бирида районимизда иккинчи мактаблараро ўқув-ишлаб чиқариш комбинатини ташкил этдик. Натижада район бўйича 7—10-синфларнинг 13 мингга яқин ўқувчиси ишчи касбларини эгаллаш имконига эга бўлди. Ҳунар-техника билим юртларидаги ўқувчиларнинг 70 процентга яқини туб миллат вакиллари эканлиги ҳам диққатга сазовордир.

Бироқ бу ишда ҳали камчиликлар ва нуқсонлар талайгина. Саноат корхоналарининг партия ташкилотлари ва раҳбарлари ишчилар синфини ўрта мактабни тугаллаган ёшлар ҳисобига кенгайтириш ҳақида чинакамига қайғурмаяптилар. Ҳозир қатор корхоналарда юқори малакали ишчиларнинг етишмаслиги тобора сезилмоқда. Лекин бирлашма ва заводларнинг раҳбарлари бундай кадрларни тайёрлаш учун маблағ сарфлашни ҳоҳламасдан тайёр мутахассисларни четдан олиш пайида. Регионал хўжалик ҳисобига ўтиш, янгича иқтисодий шароитларда ишлаш учун аввало шу масалани тўғри ҳал қилиш даркор.

Миллий муносабатлар соҳасидаги барча ғоявий-сиёсий ва тарбиявий ишларни янгилаш партиянинг ҳозирги шароитдаги миллий сиёсати асосий йўналишларидан биридир. Биз қардошлик, бирлик тўғрисидаги шиорлардан кўра меҳнаткашларда байналмилал онгни шакллантириш бўйича иш услуби ва мазмунини ўзгартиришга киришдик. Саноат корхоналари, ўқув юртларида ўтказилган социологик тадқиқотлар асосида район партия ташкилотининг меҳнаткашлар ва аҳолини байналмилал, атеистик, ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўйича комплекс программаси ишлаб чиқилди. Унга асосан бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари таниқли олимлар, раҳбар ходимлар билан учрашувлар ташкил этиб миллатлараро муносабатлар, байналмилал ва ватанпарварлик тарбияси масаласини муҳокама этмоқдалар. Мунозара клубларида, ягона сиёсий кунлар, марксча-ленинча таълим системасида ҳам бу масалалар диққат марказида турибди.

Аҳоли турар-жойларида кўча ва ҳовлилар байрамини ўтказиш ҳам турли халқлар маданияти, урф-одатларига ҳурмат туйғусини тарбиялашга қаратилмоқда. Уларда олимлар, маданият ва санъат намоёндалари, кўпгина жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этадилар. Райондаги боғлар, маданият муассасаларида миллий санъат ва мамлакатимиз турли халқларининг маданиятини тарғиб қилишга бағишланган оммавий байрамлар, фестиваллар, концертлар мунтазам ўтказиб турилади.

Демократия ва ошкоралик шароитида кадрлар сиёсатида ҳам жиддий ўзгаришлар бўлмоқда. Барча миллат вакилларининг партия, совет, комсомол органларида қатнашишларини таъминлаш учун меҳнат коллективларининг фикрлари ҳисобга олинмоқда. КПССнинг байналмилал моҳиятидан келиб чиққан ҳолда партияга қабул қилишда миллий составга биринчи даражали эътибор берилмоқда.

Шу билан бирга биз барча партия ташкилотлари миллий сиёсат кунт билан олиб бориладиган кундалик иш эканлигини ҳалигача англаб олмаганликларини эътироф этишимиз керак. Улар миллатлараро муносабатларда содир бўлаётган зиддиятли воқеаларнинг олдини олишга баъзан улгурмай қоляптилар. «Тошкент трактор заводи» ишлаб-чиқариш бирлашмаси ётоқхонаси ва массивида рўй берган воқеалар шундан далолат бериб турибди.

Миллий ўз-ўзини англаш жараёни тил билан боғлиқ жуда кўп муаммоларни юзага чиқарди. КПССнинг ҳаракат дастурида партия миллий маданиятларнинг ўзига хослигини, уларнинг ноёб қимматини эътироф этишга асосланади, деб уқтирилган. Район партия ташкилоти ҳам тил масалаларига катта эътибор билан қарамоқда. Шу йил март ойида биз ЎзССР Фанлар Академияси тил ва адабиёт институти олимлари билан ҳамкорликда районда тил билан боғлиқ муаммоларни ўрганиш мақсадида социологик тадқиқот ўтказдик. Бу масала бўйича саноат корхоналари, савдо, умумий овқатланиш, маъмурий органлардаги бўлинмаларнинг фикрлари ўрганиб чиқилди. Социологик тадқиқот натижалари район партия комитетида кенгайтирилган кенгашда муҳокама қилиниб, бу соҳадаги зарур тадбирлар белгилаб чиқилди.

Ҳозир 274, 419, 422, 426 — боғчаларимизда болаларни ўзбек тилига ёшлигидан ўргатиш йўлга қўйилган. Шу йилдан бошлаб райондаги ҳар бир мактаб ўзбек ва рус тилларини ўрганиш учун лингафон кабинетларига эга бўлди. Райком ташаббуси билан «Икарус» автобусида лингафон кабинети ташкил этилди. У корхона ва ташкилотларда ўзбек тилини ўргатишда яхши самара бермоқда.

Райондаги олий ўқув юртларида ҳам тилга муносабат ўзгариб бормоқда. Бу йил Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари институтида ўзбек тили ва адабиёти кафедраси ташкил этилди. Рус тилини ўрганишга қизиқишни ошириш мақсадида институтда А. С. Пушкин номидаги стипендия ташкил этилди.

Кўпгина корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ўзбек тилини ўрганишга қизиқаётганларни рағбатлантириш чораларини кўрмоқдалар. Бу тилни ўрганиш учун ҳақни шу корхона ва ташкилотлар тўлаяпти.

Байналмилал тарбияни кучайтиришда оммавий ахборот воситалари имкониятларидан ҳам кенгроқ фойдаланилмоқда. «Тошкент трактор заводи» ва «Средазкабель» ишлаб-чиқариш бирлашмаларининг кўп нусхали газеталари ўзбек ва рус тилларида нашр этиладиган бўлди. Уларнинг саҳифаларида байналмилал тарбиянинг долзарб масалалари дадил кўтариб чиқилаяпти.

КПССнинг ҳаракат дастури партия ташкилотлари зиммасига жуда маъсулиятли вазифа — ҳар бир миллат вакиллари учун тенг ҳуқуқлилик ва бир хил шарт-шароитни яратиб бериш, ҳар бир миллатнинг ўзига хос эҳтиёжларини қондириш вазифасини юклади. Бу биздан собитқадамлик билан кундалик иш олиб боришни талаб этмоқда. Ушбу йўналишда дастлабки тажрибаларни тўплаяпмиз. Жумладан, қатор корхоналаримизда оилавий дам олишлар ташкил қилинмоқда. Бу тадбирларда у ёки бу халқ тарихи, маданияти билан таништирилади. Район меҳнаткашлари ва аҳолиси турли йўналишдаги халқ театрлари ва ансамбллари, ҳаваскорлик уюшмалари ишига кенгроқ жалб этила бошланди.

Шунга қарамасдан байналмилал тарбиянинг бугунги аҳволи КПССнинг ҳаракат дастури талаб этаётган даражага кўтарилмаган. Айниқса ўқувчи ёшларнинг тарбиясида камчиликлар кўп. Бу идеология кадрларимиз бир қисмининг нўноқлиги, эскича иш услубларидан воз кеча олмаётганликлари сабабли ҳам содир бўляпти.

«Жаҳон тажрибаси ҳам, ўзимизнинг тажриба ҳам миллий масала ҳамиша конкрет тарихий мазмунга эга эканлигидан далолат бериб турибди, — дейилади КПССнинг ҳаракат дастурида. — Бу масалани ҳал қилиш учун турмушдаги барча ҳолларга яроқли, социалистик ривожланишнинг ҳамма босқичлари, мамлакатнинг барча регионлари учун бир хил бўлган йўл-йўриқлар йўқ ва бўлиши мумкин эмас». Район партия ташкилоти ҳам ўз имкониятлари ва конкрет шароитларидан келиб чиққан ҳолда байналмилал тарбия услуб ва шаклларини такомиллаштириб бораяпти.

Саида СОДИҚОВА,
Куйбишев район партия комитетининг иккинчи секретари.

КПССнинг миллий масаладаги ҳаракат дастури

ИШ ЎРГАНИБ ҚАЙТИШДИ

Кеча область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимов Калинин район «Партия XXI съезди» совхози теплицасининг агрономи Акбар Ниёзов ва шу райондаги 1-Тошкент теплица хўжалиги комбинати бош агрономи Асқаржон Раҳмонбердиевларни қабул қилди.

Бу икки агроном яқинда хорижий мамлакатларда бўлиб, у ердаги фермерларнинг иш услубларини ўрганиб қайтгандилар. Хусусан, А. Ниёзов Англиянинг «Атчерли Нешерл», А. Раҳмонбердиев эса Голландиянинг «Себеко — Ханделсраад» фирмаларининг теплица хўжаликлари иш тажрибалари билан яқиндан танишдилар.

Ёш агрономларнинг фикрича чет эллик ҳамкасблар фаолиятида эътиборга молик нарсалар талайгина. Айниқса, хўжалик ишларини юритиш, уруғчилик, теплицалардаги микромуҳитни яратиш бобида улардан кўп нарса ўрганиш мумкин. Иккала мутахассис ҳам кўрган-билганларини имкони борича ўз хўжаликларида татбиқ этиш ниятида эканликларини билдирдилар.

У. АБДУШОҲИДОВ.

Суратларда: А. Ниёзов ва А. Раҳмонбердиевлар область партия комитетидаги суҳбат чоғида.

А. ЗУФАРОВ суратлари.

• *Ҳарбий-ватанпарварлик бўлими почтасидан*

Қидирув давом этмоқда

Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти Тошкент область кенгаши ҳузурида «Прометей» қидирув клуби ташкил этилганига 5 йил бўлди. Бу клуб Улуғ Ватан уруши йилларида бедарак кетганларнинг кейинги тақдирларини аниқлаб, кўплаб ҳамюртларимизнинг қабрларини топиб, уларнинг қон қариндошлари ва яқинларига маълум қилмоқда. «Прометей» нинг кундалик фаолияти, у излаётган одамлар рўйхати, қидирув бераётган самаралар ҳақида газетамиз саҳифаларида кўплаб материллар эълон қилганмиз. Бугун ана шундай мақолалардан яна бирини эътиборингизга ҳавола этмоқдамиз.

1987 йилнинг июль ойида бизга мурожаат қилган, Тошкент районида яшовчи пенсионер Боқи ака Набиев акаси қабрини топишда ёрдам беришимизни сўраган. Икки йил мобайнида олиб борилган қидирув натижасида Дадамуҳаммад Набиевнинг қабри Смоленск области Духовшина шаҳар қабристонида эканлиги аниқланди. Бу хабаони биз Смоленск область ҳарбий комиссари полковниги Ватрецукдан олдик.

1987 йилнинг ноябрида клубимизга мурожаат қилган Калинин район Зангиота қишлоғида яшовчи пенсионер Карим ака Султонов ҳам акаси қабрини топиб беришни илтимос қилган. Уйда фақат унинг госпиталда вафот этганлиги ҳақида справка қолган холос. Яқинда Қамбар Султоновнинг қабри топилди. У киши Вологда область Череповец шаҳар қабристонида дафн этилган экан.

1987 йилнинг декабрь ойида бизга хат йўллаган Фарғона область Марғилон районида яшовчи Нишонбоев отаси ҳақида маълумот топиб беришни сўраган. Сўраб-суриштириб Йўлдош Нишонбоев 1944 йил 6 октябрь Украина учун бўлган жангларда қатнашиб ҳалок бўлгани ва Дрогобич шаҳри ёнидаги Скотарское Лавочне қишлоғида дафн этилганини аниқладик.

Тошкент шаҳрида яшовчи А. Ахтемирова эса отаси қабрини топишда ёрдам беришни сўраган. Кўп изланишлардан сўнг Федор Иванович Ахтемиров 1945 йил 23 апрелда ҳалок бўлгани ва Германиянинг Шецин шаҳридаги совет жангчилари қабристонида дафн этилгани ҳақида маълумотлар олдик.

Янгийўл районидан урушга кетган Ёқубжон Исмоиловнинг қабрини унинг оиласи кўп йиллардан буён излайди. Биз 1988 йилнинг бошида қидирув бошлаган эдик. Узоқ ёзишмалардан кейин Ёқубжон Исмоилов 1944 йил 5 февралда ҳалок бўлгани ва Белоруссиянинг Витебск область, Витебск район, Заболотина қишлоғида қардошлик қабристонида дафн этилганини аниқладик.

«Прометей» изланишда

Номлари юқорида келтирилган жангчиларнинг яқинлари, қариндош-уруғлари албатта бу маълумотлардан хабардор қилинадилар. Агарда англашилмовчилик ёки бошқа бирор саволлар туғилиб қолса, улар бевосита «Прометей» қидирув клубига мурожаат қилишлари мумкин.

Клубимиз Иттифоқимизнинг 16 та шаҳар ва областлари билан алоқа боғлаб, у ерлардан юртдошларимиз ҳақидаги маълумотларни олиб «Тошкент ҳақиқати» газетаси саҳифалари ва Ўзбекистон радиосининг «Жасорат» программаси орқали мунтазам эълон қилиб бормоқда. Бундан ташқари бизга келаётган мактублар асосида ҳам қидирув ишлари олиб бораяпмиз. Юқорида келтирилган маълумотлар республикамизнинг турли шаҳар ва қишлоқларидан келган мактублар бўйича олиб борилган қидирув ишлари натижасидир. Бундай хатлар жуда кўп. Афсуски, уларнинг бари билан ҳам ана шундай натижали иш олиб бориш қийин. Чунки, кўп хатларда деярли маълумотлар йўқ. Ҳарбий комиссариатларнинг аксариятида уруш йилларига оид рўйхатлар сақланмаган. Мактуб йўлловчилар эса бизлардан мўъжиза кутишади. Албатта, қўлимиздан келгунча иш олиб бормоқдамиз. Лекин яна бир бор қайтариб ўтамизки, қидирув ишини олиб бориш учун бизга аниқ маълумотлар керак: туғилган йили, қайси ҳарбий комиссариатдан армияга кетган, иложи бўлса (агар сақланган бўлса) ҳарбий қисмнинг номери. Бундан ташқари, бизга мурожаат қилишдан аввал яшаб турган жойдаги ҳарбий комиссариатдан бор нарсани сўраб олишни маслаҳат берардик. Айрим ҳолларда қидирилаётган одамлар ҳақидаги маълумотлар шу ердаги ҳарбий комиссариатлардан ҳам топилаётир. Шунинг учун, албатта, бу нарсаларни эътиборга олиш лозим.

Кейин, бизга газ, водопровод ўтказиб беришни, пенсия олишга ёрдамлашишимизни, ҳаттоки уй-жой, прописка масаласида ҳам кўмаклашишимизни илтимос қилиб мурожаат қилаётганлар ҳам кўп. Бу масалалар «Прометей» қидирув клубининг вазифасига кирмайди. Клубимиз Ватанимиз учун жон бериб, қабрлари аниқланмаган юртдошларимизнинг тақдирларини ўрганади, уларнинг қабрларини излайди, қисқа қилиб айтганда, ўзбекистонлик жангчиларнинг солномасини яратишда иштирок этади, биринчи навбатда бедарак йўқолганлар, номлари ҳарбий комиссариатларда сақланмаган солдат ва офицерларнинг номларини аниқлайди ва тиклайди.

Энди жанггоҳларда мардларча ҳалок бўлиб, ҳоки Европа заминида қолган ҳамюртларимиз ҳақида янги маълумотларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

РСФСР, ОРЁЛ ОБЛАСТИ

ВАЛИЖОНОВ Сотиболди, оддий аскар, 457-ўқчи полк. 1943 йил 13 июлда халок бўлган. Новосильск район, Чернишино қишлоғида дафн этилган. Ўзи Тошкент область, Калинин район, Ворошилов номли қишлоқ совети, «Қизил Юлдуз» колхозидан. Рафиқаси Юнусова Тўхта.

ШЕРМУҲАМЕДОВ Нурман, оддий аскар, 457-ўқчи полк. 1943 йил 22 июлда ҳалок бўлган. Орёл район, Б. Куликовский посёлка Совети, «Красная Звезда» қишлоғида дафн этилган. Ўзи Тошкент область, Тошкент район, Ленин қишлоқ Совети, Ленин кўчасида яшаган. Отаси Шермуҳамедов Боймат.

РАСУЛОВ Абдуқодир, оддий аскар, 518-ўқчи полк. 1943 йил 24 июлда ҳалок бўлган. Орёл район, Б. Куликовский посёлка Совети, «Красная Звезда» қишлоғида дафн этилган. Ўзи Тошкент шаҳри, собиқ Қорасув райони, «Райзембод»да яшаган. Отаси И. Расулов.

УМИРОВ Худойберди, оддий аскар, 434-ўқчи полк. 1943 йил 30 июлда ҳалок бўлган. Орёл область, Знаменск район, Коптев қишлоқ Совети, Просвет қишлоғида дафн этилган. Ўзи Тошкент область, Оққўрғон район, Метамгали қишлоқ Советидан кетган.

КАРИМОВ Раҳим, 1924 йилда туғилган, оддий аскар. 507- ўқчи полк. 1943 йил 12 августда ҳалок бўлган. Сосновск район, Хмелевое қишлоғида дафн этилган. Ўзи Тошкент шаҳри атрофидаги Ленин қишлоқ Совети, «Октябрь» колхозида яшаган.

УКРАИНА ССР, ЧЕРНИГОВ ОБЛАСТИ

АБДУЛЛАЕВ Абдусаттор, 1907 йилда туғилган, Калинин районидан кетган. 1943 йил 22 сентябрда ҳалок бўлган. Шчорс район, Смяч қишлоғида дафн этилган.

АБДИЕВ Холдор, Олмалиқ шаҳридан кетган. 1943 йил 23 сентябрда ҳалок бўлган. Шчорс район Старая Рудня қишлоғида дафн этилган.

АЛИМОВ Сулаймон. 1906 йилда туғилган. Чиноз районидан кетган. 1943 йил 18 сентябрда ҳалок бўлган. Шчорс район Старая Рудня қишлоғида дафн этилган.

АРЗИЕВ Маматилла, Ўрта Чирчиқ районидан кетган. 1943 йил 25 сентябрда ҳалок бўлган. Репка район, Пилипча қишлоғида дафн этилган.

БЕРДИЁРОВ Султон, 1908 йилда туғилган. Ўрта Чирчиқ район ҳарбий комиссариатидан кетган. 1943 йил 25 сентябрда ҳалок бўлган. Репка район Пилипча қишлоғида дафн этилган.

ГАЮБОЕВ, балки **ҒОЙИББОЕВ Турсунбой,** 1906 йилда туғилган, Оққўрғон районидан кетган. 1943 йил 23 сентябрда ҳалок бўлган. Городнянск район Смиуин қишлоғида дафн этилган.

ҒОЙИБНАЗАРОВ Хотам, 1923 йилда туғилган. Киров районидан кетган. 1943 йил 2 октябрда ҳалок бўлган. Репка район Лопатин қишлоғида дафн этилган.

ИБРОҲИМОВ Нури Абдуллаевич, 1905 йилда туғилган. Янгийўл районидан кетган. 1943 йил 29 сентябрда ҳалок бўлган. Репка район Старие Яриловичи қишлоғида дафн этилган.

Номлари юқорида келтирилган жангчиларнинг қариндош-уруғлари ёки уларни таниганлар бўлса, албатта «Прометей» қидирув клубига ёки «Тошкент ҳақиқати» редакциясига хабар беришларини сўраймиз.

Зарифа ЭШМИРЗАЕВА,
«Прометей» қидирув клубининг раҳбари.

● МАФИРАТ Файзиева Тошкент тўқимачилик комбинати 3-филиалининг чевар ўровчиларидан. У беш йилдан бери шу ерда меҳнат қилади. Шу қисқа вақт ичида ўз касбини пухта ўзлаштирди. Эндиликда топшириқларни ортиғи билан бажариб пешқадамлар сафида бормоқда.

Суратчи: Т. КАРИМОВ.

ТОШКЕНТДАГИ чарм-галантерия ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасида кўплаб илғорлар меҳнат қилади. Шунинг учун ҳам корхона 1-ярим йиллик якунлари бўйича ўтказилган республика социалистик мусобақасида ғолиб чиқди. Улар ЎзССР Енгил саноат министрлиги ҳамда тармоқ ходимлари касаба союзининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритдилар. Суратда: 1-цех пешқадамлари М. Худойберганова, У. Эргашева ва Д. Назароваларни кўриб турибсиз.

Суратчи: М. НУРИДДИНОВ.

• *Ахлоқ—одоб мавзуида* •

ИЛЛАТЛАРДАН ФОРИҒ БЎЛАЙЛИК

ЙИЛДАН-йилга елкамизга ортаётган юкимиз енгиллашмоқда: инсоний ҳис-туйғуларга, тилга, сўзга эгалигимиз билинмоқда. Бу — қайта қуриш шарофати, ростликка, покликка, ўзлигимизга меҳр уйғотган ўзаро тенглик мевалари.

Ҳаётнинг қадрини йўл ўтиб англай оларкан инсон. Лекин йиллар сабрини сиғдира олмайди. Тўп-тўп бўлиб ЗАГС уйига ошиққан йигит-қизларга қараб туриб ўйланиб қоламан. «Дўстлари, дугоналари, ёру-биродарлари гувоҳлигида никоҳдан ўтаётганлар, тўю-тантаналарни шоду-хуррамлик билан ўтказаётганлар йил ўтмаёқ наинки бир-бирларининг юзига, балки ана шу гувоҳларининг юзига оёқ қўяяптилар. Сал баҳона билан ўша ЗАГС уйидан «оқ» бўлиб чиқаяптилар. Нафақат никоҳ кўйлаги, балки гувоҳлари кўнглига ҳам доғ тушираяптилар... Рақамларга қарайман: 1960 йил 114 минг никоҳдан 2700 оила ажралиб кетган. 1986 йилда 204 минг никоҳдан 27 минг оила ажралишган. Бу йил эса, бузилаётган оилалар 20 баробардан ортиб кетибди... Ачинарлиси шундаки, ажралишаётганларнинг аксарияти 25 ёшгача бўлганлар. Кўнглим тушкунлигининг, барбод бўлаётган оилаларга қаратганим бежиз эмас. Чунки — оила — инсоннинг инсонлиги, қадр-қиммати, ўрнини белгилайдиган жамиятнинг бир бўлагидир. Дунёда энг бахтиёр одам — оиласига талпинадиган, шошадиган одамдир, деб бежиз айтмаймиз. Уйида тинчи йўқнинг умрида тинчи йўқ... Бунёдкорлик ишларига ҳам албатта таъсир кўрсатади. Синчиклаб қарасам, ёш оилаларнинг барбод бўлишига бош сабаб — ёшларимизнинг эрта турмуш қураётганликларидир. Кечагина мактаб партасидан учирма бўлган қизнинг бирданига уй бекаси бўлиб қолиши — тезда бекаликнинг уддалаши эмас-да. Кеча қўғирчоқ ўйнаб ўтирган қизалоқ, икки йил ўтмаёқ болалик бўлса — қандай парваришласин боласини! Ўқувсизлиги, ишбилмаслигидан нолиган қайнона ўғлига келинини «танитса». Осмонда учиб юрган куёв бола ранг кўр, ҳол сўр, бўлиб юрган, на боласи ва на ўзини эплай олмай қолган хотинини турткилашлари, таҳқирлашлари аслида шундан бошланади. Натижада қўлида ҳунари йўқ ёш она боласини қучоқлаб қайга борсин?.. Йигитларимиз ҳам шундай: кўплари армия бетини кўрмай уйланиб олишяпти. «Дарахтни силкитса қиз тўкилишини» писанда қиладиган, қон-қонига феодализм қолдиқлари сингган айрим жўралари тазйиқига осонгина бериляптилар.

Бир йигит ҳамма қизлар яхши, хотинлар эса ёмон деб айтганини эшитган эдим. Хотинини ёмон қилган, сиз эркаклар, дегувчи топилмаганди ўшанда. Қани энди, эркаклар ҳамиша эркакликларида турсалар эди. Эркаклар оила устуни. Шундай экан, куч-қудратларини, ақл-идрокларини нимага сарф этишларини билишлари керак.

Келинларга келсак, улар ростдан ҳам чидамсиз. Бир суҳбатда СССР халқ артисти Ҳалимахоним Носирова шундай дегандилар: «Очинтўқин кунларда санъатни нон, жон сифатида қабул қилган халқим олдига чиқишга интилдим. Тенгдошларимдан Нурхон, Турсунойлар санъат қурбони бўлгандилар. Улар ўзларига ёғилган маломат тошларидан жонларига қасд қилмаганлар. Балки жаҳолат, ёвузлик қурбони бўлганлар». Ҳақиқатан ҳам, не-не кунларни кўрмаган, жабр-ситамларга чидамаган дейсиз момоларимиз, бувиларимиз. Яхши кунларни кутган, ўзини ўлдиришга, жонига қасд қилишга чоғланмаганлар бугунги айрим қизларга ўхшаб... Яқинда бир воқеани айтиб беришди. Қайнона янги тушираётган келини учун нари борса 40 сўм атрофида турадиган халат олган. Бундан ўн йил аввал тушган катта келини эса менга халат қилмагансиз ,овсинимга ҳам қилмайсиз,— деган. Сенинг даврингда бундай халат чиқмаган эди, замонасига ярашада, қизим,— деган қайнонаси. Келин агар унга шуни қилсангиз, ўзимга ўт қўяман, деган ва тунда ўзини ёқиб юборган...

Шу ўринда беихтиёр мактаб ҳақида тўхталмоқчиман. Мактаб фақат шеър ёдлаш, масала ечиш усулларини ўргатадиган жой эмас. Мактабда оила масалаларига ҳам тўхталиб яхши иш қиляпмиз. Лекин дарсликни қайта-қайта, тажрибалар асосида, кўпни кўрган қариялар маслаҳатлари натижасида тўлдириб бориш керак. Боя айтганимдек, ўнинчини битирган қизларнинг ярмидан кўпи мактабдан сўнг турмушга чиқяпти. Аммо уларнинг яна ярмидан кўпи икки-уч ой ўтмаёқ ажралишяпти... Нега қизлар сал қийинчиликка бўй тутмай, оталариникига кетиб қолишяпти? Нега иродасизлик қилишяпти? Яширмайман, эркаклар билан хотинларнинг ҳуқуқи тенг, деб ўзларига ортиқча баҳо бераётганлар, ҳуқуқ талашаётганлар йил ўтиб бахтсиз бўлиб қолаяптилар. Икки киши бошчиликни даъво қилса, бундай оиладан тинчлик кетади, албатта. Яна бир гап: бир аёл ўзига ўт қўйди, дейлик. Нега эрни қамаб, қайнота-қайноналарини жабрлаймиз-у, шу билан ишни тугатамиз. Менимча, бутун халқни оёққа турғазиш керак, шаҳар, қишлоқларни йиғиб ўт қўйганга лаънатлар ёғдириш керак.

Ҳар кишининг, ҳар нарсанинг ўрни каби ундан батамом ажралганингдан кейин билинади. Ажралишаётганларнинг ҳаммаси эҳтимол ўз бахтини топиб кетар, фарзандлар меҳрдан бенасиб ўсади, ота-она нигоҳидан нари улғаяди ҳам дейлик. Лекин ота-она бағридан ҳоли ўсган болалар келажакда бир қўл силкиш билан ўз фарзандларини ҳам бу бахтдан бенасиб қилмайдилар, деб ким айта олади?.. Кўп суҳбатларда «кўз очиб кўрганингдан қўймасин» деган сўзларни эшитамиз. Кейинги турмуш — энгилнинг ямоғи,— ҳам дейдилар. Ёшларни ёш деймиз, қайноналарни қайнона деймиз, қайнота жанжали, яна кимларнингдир «деди-деди»си билан оила бузилиб кетаверса? Наҳот ўғилни иккинчи марта уйлантириб ёки қизига иккинчи эр топиб бахтли қилиш мумкин бўлса? Шундай қилиб, бировга дод дея олмай, дами ичида юрганлар озми орамизда?

Айрим ёзувчиларимиз ғарб адабиётига эргашиб очиқдан-очиқ интим кечинмаларни ифодалайдилар, кинофильмлар яратадилар. Эҳтимол, бу ростлик, эҳтирослар, ифодалар баёни создир. Аммо менимча бу айрим ёшлар тарбиясига салбий таъсир кўрсатмоқда.

Ёзувчилар — аввало, тарбиячилардир. Бундай тарбиячиларимизнинг «лирик чекинишлари» натижасида 14—15 ёшлик қизлар ҳомиладор бўлиб қолишяпти. Ҳар жой, ҳар жойга ташлаб кетилаётган чақалоқлар ҳақида эшитяпмиз. Шундай экан, нафақат кинода кўриш, балки енгил сўз ҳам асов ўсмирнинг қонини жўштириши, кўнглига ғулу солиши турган гап.

Бир ўқитувчи билан гаплашдим. Оила этикаси ва психологияси дарсида ўқувчиларнинг дарсликдаги гапларни бир-бирларига кулиб тушунтиришларидан қуюниб гапирди. Ошкоралик деб мактабда бундай фаннинг ўқитилишига қаршимасман, лекин дарсликларга меъёри билан қуюшқондан чиқмай, темалар киритиш, ҳар бир сўзни ўйлаброқ ишлатиш керак. Китобларни варақлаб таажжубланаман. Ёзувчиларимиз севишганлар висолини далаларда, боғларда, ёҳуд қандайдир пастқам, киши кўзидан холи жойларда яратишади. Аслида улар бу кўринишдаги висол лаззати инсонга хайф, ҳайвонларга хос, дейишлари керак. Бундай енгилликлардан турли таносил касалликлари келиб чиқишини тушунтиришлари лозиммасми?

Ўзбек қизини, бокира, иффатли қизни оқ фотиҳа билан чимилдиққа узатишни тарғиб қилсинлар улар. Йигитни ҳам, чимилдиққа қуёв, бўлгин, деб дуо қилиб ўстирган ўғлонини ҳам, бу жуфтлик оламига оқ фотиҳа билан кузатсинлар...

Навоий, Фурқат, Улуғбек, Ибн Синоларимиз, уларнинг олтинга алмашмаётган қўлёзмалари бор. Биз ўшаларни батафсил ўрганишимиз керак. Қон-қонимизга сингиб кетган оқибат, меҳр, ёру-биродарлик туйғуларини авайлаб-асрашимизга бу китоблар яна бир дастак бўлади.

Бундан ўн-ўн беш йил олдинги ўзбек йигит-қизи ҳозиргисидан фарқ қилиши, классикамиздан йироқлашаётганимиздан эмасмикан?— деб ўйлаб қоламан. Ахлоқ, одоб, ғурур, маданият, ор-номус мода янглиғ ўзгача бўлиб бораяпти эмасми? Эътиқод йўқолиши оқибати эмасми бу?

Ҳа, гўзал, фаровон турмушимизда иллатлар тезда кўзга ташлади, бундай иллатлар жуда-жуда камайишига ишонгим келади!

Умида АБДУАЗИМОВА,
Тошкент область Ленин комсомоли мукофотининг лауреати.

• *Газета ва газетхон* •

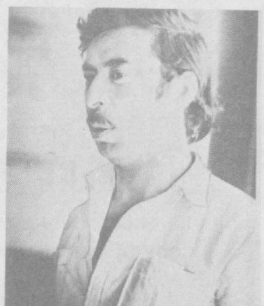

«МУАММОНИ ҲАЛ ҚИЛИШГА ЁРДАМ БЕРИНГЛАР»

ТОШКЕНТ ТЕПЛИЦА КОМБИНАТИДА УЧРАШУВ

ГАЗЕТХОНЛАР билан вақти-вақтида учрашиб, улар билан бақамти, юзма-юз мулоқотда бўлиш, ҳеч-шубҳасиз, ҳар икки томон учун фойдалидир. Масалалар ойдинлашади, қалам аҳли учун эса янги-янги мавзулар юз кўрсатади.

Куни кеча Тошкент теплица комбинатида ўтган «Тошкент ҳақиқати» газетаси таҳрир ҳайъати аъзолари билан сабзавоткор деҳқонларнинг мулоқоти бунга яна бир мисолдир.

Учрашувнинг бу комбинатда ўтказилиши бежиз эмасди, албатта. Бир вақтлари машҳур бўлиб келган бу хўжалик кейинги йилларда таназзулга учради. Иқтисодий жиҳатдан анча заифлашди. Нега бундай аҳвол рўй берди? Эҳтимол, бунинг учун биз журналистлар ҳам айбдордирмиз. Эҳтимол, сабзавоткор деҳқонлар ҳақида нуқул қуруқ мақтов гапларни айтавермасдан, уларнинг дарди-ҳасратлари билан қизиқиб, дилдаги армонлари ҳақида ёзганимизда ёрдам берган бўлармидик.

Ана шулар ҳақида очиқ-ойдин фикрлашиб, баҳслашиб олишни зарур деб топдик. Чунки айрим мутасаддиларнинг масалага енгил-елпи қараши, қийинчиликлардан ўзларини олиб қочишлари туфайли ҳатто комбинатнинг тугаб кетишига оз қолган эди.

Лекин кўпчилик қатъий туриб олди. Ор-номусли деҳқонлар бизга муҳлат беринг, амалий ёрдам кўрсатинг, ўзимизни ўзимиз эплаймиз, деб туриб олишди. Бундай имконият яратилди, раҳбарлар янгилангач, ишлар анча изга тушиб кетгандек бўлди.

— «Тошкент ҳақиқати» бизнинг севимли газетамиз, — деди учрашувни очар экан комбинат партия комитетининг секретари М. Аҳмедов. — Айниқса, кейинги пайтларда газета ўқимишли ва мазмунли чиқа бошлади. Унинг ҳар бир сонини газетхонлар интиқлик билан кутадилар. Лекин бизнинг фикримизча газета янада жанговар, янада оммабоп бўлиши учун изланишни давом эттириши керак. Биз фақатгина шанба сонида эмас, газетанинг бошқа ҳар бир сонида ҳам қизиқарли, кўпчиликни ҳаяжонга соладиган материаллар ўқишни истаймиз. Қайта қуриш тажрибакорлари ҳақида лавҳалар, очерклар керак. Партия ташкилотларининг айни кунлардаги фаолияти малакали ёритилиши даркор.

Шундан сўнг мулоқот, савол-жавоб бошланди. Газетхонларнинг сўровига биноан газета муҳаррири ўринбосари С. Мусаев редакция ишининг ташкил этилиши, бўлимлар ва уларнинг фаолияти, навбатдаги режалар ҳақида қисқача сўзлаб берди.

— Биз сизлардан кўпроқ мулоҳаза, танқидий фикр, таклиф истакларингизни эшитишни истар эдик. Чунки газетанинг мазмунли, ўқимишли чиқиши, қайта қуриш талабларига тўла жавоб берадиган мақолаларнинг босилиши кўп жиҳатдан сизларнинг иштирокингизга боғлиқдир.

— Жуда тўғри айтдингиз, — деди комбинат бош инженери Жалол Шораҳматов. — Биз фаол бўлишимиз керак. Агар мумкин бўлса, газетага келаётган хатларнинг мазмуни ва улардан фойдаланиш тартиби ҳақида айтиб берсангиз. Ҳозирги хат-хабарларда кўпроқ қандай масалалар илгари сурилмоқда?

— Ҳар куни 50 га яқин хат-хабар олиб турамиз, — деди бу саволга жавоб берган редакция оммавий ишлар ва хатлар бўлими мудири А. Мирзааҳмедов, — айни кунларда келаётган хатларнинг мазмуни тубдан янгиланган. Одамлар кўпроқ муаммолар, ҳал этилиши лозим бўлган масалалар, тўсиқлар ҳақида ёзмоқдалар. Қайта қуришнинг қандай бораётганлиги ҳақида мулоҳазаларини очиқ-ойдин айтмоқдалар. Бу хатлар тегишли бўлимларга чиқарилади ва «Редакция почтасидан», «Газетхонлар хатларидан», «Аслида босишга мўлжалланмаган хатлар» умумий сарлавҳалари остида босиб чиқарилади. Сизларнинг ҳам актив иштирок этишларингизни сўрайман.

— Биз ҳам муаммолар, камчиликлар ҳақида берилаётган мақолаларни ўқиб борамиз, — деди ижарачи Абдулла Мадаминов. — Афсуски, бундай мақолаларда кўпроқ камчиликлар қайд этиладию, уларни тугатиш чоралари кўрсатиб берилмайди. Бундай муаммолар ҳам бизда тўлиб-тошиб ётибди. Ахир ёзда ҳарорат 40 даража иссиқ бўлганда, бизнинг комбинат ичида 70 даражага кўтарилади. Бундай шароитда ишлаш осон эмас. Лекин ҳеч қандай имтиёз йўқ. Бу бир, иккинчидан, кузги мавсумда зарарига ишлаяпмиз. Сабаби шундаки, бундай пайтда ўртача таннарх 50—60 тийинни ташкил этгани ҳолда бодрингни 23 тийиндан, помидорни эса 18 тийиндан харид қилишади. Ваҳоланки, бозор нархи 80 тийин ва 1 сўмдан кам бўлмайди.

Ижарачи Мирмурод Салимов ижара, оила пудрати истиқболлари ҳақидаги фикр-мулоҳазаларни ўртага ташлади.

Ўтган йили газетада пиёз етиштирадиган ижарачи ҳақида бир мақола ўқигандим, — деди у. — Унда деҳқон етиштирган маҳсулотнинг планидан ташқари бўлган қисмини хўжалик анча ортиқча нархда сотиб олиши ва бу тартиб ижарачиларга маъқул бўлгани ҳақида фикр юритилган эди. Афсуски, ҳамма ерда ҳам шундай эмас-да! Ижарачилар маҳсулотларининг планидан ташқари бўлган қисмини қаерга топширишни билмай юрадилар. Бозорга олиб бориб сотиш эса кўп вақтни олади. Пудрат, меҳнатни ташкил этишнинг янги усуллари ҳақида ёзилганда ана шу масалалар эътибор кенгроқ ёритилишини истардик.

Учрашувда инсон омилига эътибор, айниқса, аҳолига медицина, маданий-маиший хизмат газета саҳифаларидан доимий ўрин олишига катта аҳамият берилди. Чунки кўп жойларда медицина хизмати яхши йўлга қўйилмаган. Бу ҳақда айтиляпти, ёзиляпти, танқид қилинаяпти-ку, таъсири бўлмаяпти. Нега шунақа? Газета саҳифалари орқали биз бу саволга аниқ жавоб олишни истардик.

Эрта-индин ўзбек тилига давлат мақоми берилади. Бу аниқ. Шу муносабат билан бир масалага ойдинлик киритиш керак. Газеталар унутилиб кетган ўзбек сўзларини ҳар хил ёзишяпти, ҳар хил қўллашяпти. Айрим матбуот органлари жумҳурият, вилоят, ноҳия сўзларини изчил ишлатишяпти. Айрим газеталар эса бунга риоя қилишмаяпти. Кимга ишониш, кимга эргашиш керак?

— Ҳамонки, ўзбек тилига давлат мақоми берилдими, албатта унутилиб кетган сўзларни қайта тиклаш йўлидан дадил бориш зарур — деб айтилди учрашувда.

Учрашувдан шу нарса маълум бўлдики, газетхонлар адабиёт, санъатга оид янгиликларни, ҳикоялар, шеърлар, ҳажвияларни ўқишга жуда иштиёқмандирлар. Адабиёт ва санъат бўлимининг ходими Г. Йўлдошева бўлимнинг бу соҳадаги режалари ҳақида сўзлаб берди. Кўпчиликнинг талаби билан ўзининг энг яхши шеърларидан намуналар ўқиди.

Умуман учрашув анча қизиқарли ўтди. Лекин биз танқидий мулоҳазалар дадил, ошкора, юз-хотир қилинмай айтилишини кўпроқ кутган эдик.

Н. РИХСИЕВ.

СУРАТЛАРДА: (юқорида ва пастда):

✦ Ижарачи Мирмурод САЛИМОВ.

✦ Ижарачи Абдулла МАДАМИНОВ.

✦ Комбинат бош инженери Жалол ШОРАҲМАТОВ.

✦ Учрашув залида.

Суратчи А. ЗУФАРОВ.

*

• *Демократияни ўрганайлик* •

БИР ЛАВОЗИМГА ТЎРТ ДАЪВОГАР

ОҚҚЎРҒОНДАН сим қоқишди: «Келинглар, биз ижрокомимизнинг раисини демократик усулда сайлаяпмиз». Умуман, ҳозир бировни бу хилдаги янгиликлар билан қизиқтириш қийин. Мана, қайта қуришнинг бешинчи йили кетаяпти. Лекин борайлик, билайлик, балки қизиқ жойи ҳам чиқиб қолар. Бордик. Кўрдик. Сайловлар бўлди ва у ҳақиқатан ҳам демократик усулда ўтказилди, яъни кўпчиликнинг хоҳиш-иродаси инобатга олинди. Дарвоқе, мулоҳазали ўрни ҳам чиқди...

Келинг, гапни бир бошидан бошлайлик. Оққўрғон район Совети ижроия комитети раисининг ўрни бўшаб қолганида бу лавозимга иложи борича муносиб одамни топиш, яъни сайлов ўтказиш эҳтиёжи туғилди. Шу муносабат билан район партия комитети ва район ижроия комитетининг қўшма йиғилиши бўлганида 15 кишидан иборат конкурс комиссияси тузишга келишилди. Унинг вазифаси — сайловни уюштириш, унда қатнашиш шартларини ишлаб чиқиш, аҳоли кўрсатган номзодларни рўйхатга олиш ва бошқа турли ташкилий масалалар эди.

Сайлов шартлари район газетасида эълон қилинди. Унга кўра ҳар бир меҳнат коллективи, алоҳида шахслар ўзлари муносиб кўрган одамларини номзод сифатида кўрсатишлари мумкин эди. Умуман, сайлов билан боғлиқ ишларнинг газетада ёритилиб борилиши ушбу тадбирда кўпчиликнинг қатнашиши учун ҳақиқатан интилиш, демократик принципларга яқинлашиш учун бир қадар уринишнинг борлигини кўрсатади.

Оқибатда 31 ташкилот, колхоз ва совхозлардан ўн нафар номзод кўрсатилди.

Савол туғилиши мумкин: бу рақам оз эмасми? Бироқ номзод бўлиш учун, албатта КПСС аъзоси, партия ва хўжалик ишларида узоқ вақт меҳнат қилганлиги, кўп йиллик тажрибага, олий маълумотга эгалик, малакали мутахассис ва албатта, район Советининг депутати бўлиши кераклигини энг муҳим шартлар қилиб қўйилганди. Номзодлар сонининг камроқ бўлишлиги ҳам шундан. Бошқа тарафдан олиб қаралганда гап фақат сондами? Муҳими янги раис умидни оқласин, унинг муносиблиги янгича ишларида билинсин.

Номзодлар кўрсатиб бўлингач, комиссия аъзолари, уларнинг ҳар бири билан алоҳида-алоҳида суҳбатлашишди, таъбир жоиз бўлса, уларни имтиҳон қилиб кўришди, район иқтисодини, бу ердаги ижтимоий аҳвол, хуллас, райoннинг пасту-баландини қанчалик билиш-билмаслигини ўрганишди, уларнинг программалари билан танишишди. Шундан сўнг сайловларга қатнашиш учун тўрт нафар номзод қолди, уларнинг ҳаракат программалари район газетасида олдиндан эълон қилинди, бу улар ҳақида олдиндан маълум бир фикрга келиш имконини берди. Номзодлар сайланиши керак бўлган район Советининг навбатдаги сессиясига қадар кўпчилик депутатлар кимга овоз бериш кераклиги ҳақида аниқ қарорга келиб бўлишганди.

Ушбу сайловлардаги энг муҳим жиҳатлардан бири — унинг уч босқичдан иборат бўлганлигидир. Ҳар бир номзод эгаллаб турган вазифаси, ёшидан қатъий назар, бир хилда синовлардан ўтди, бир хил тартибларга амал қилишди. Сайлов шартлари ҳам оддий бўлди — ҳар бир босқичда депутатлар маълум бир номзодга яширин овоз беришади.

Депутатларга тўртала номзоднинг исми шарифлари ёзилган рўйхат берилди ва ҳар бир депутат ўша рўйхатда фақат бир номзодни қолдириб қолганларини ўчириши лозим. Шундай йўсинда, энг кам овоз олган депутат ўз-ўзидан чиқиб кетади, навбатдаги босқичда эса қолган учта номзод учун мана шу усулда овоз берилади. Сайловлар шу тахлит то ягона номзод қолгунча давом этди. Шу куни овоз бериш якунига кўра «Ленинизм» колхозининг раиси А. Нишонов халқ депутатлари Оққўрғон район Советн ижроия комитетининг раиси этиб сайланди.

Энди мана шу сайловнинг юқорида айтганимиз — мулоҳазали жойига тўхталамиз.

Тўғрисини айтганда, бизда сиёсий ғўрлик касали ҳамон бор. Бу ҳол СССР халқ депутатлари сайловлари чоғида, кейинчалик район, область доирасида кўпгина шундай сайловлар ўтказиш билан боғлиқ бўлган бошқа тадбирларда номзодлар ўзларининг ҳаракат программаларини тузишганида, айниқса, билинди. Асосий кўпчилик ўз ҳаракат дастурида келгусида нималар қилмоқчи эканлигини айтди. Оддийроқ қилиб айтганда ҳар қандай одам ҳам мен фалон муаммони ҳал қилиб бераман, деб ваъда бериши мумкин. Лекин қандай қилиб, деган савол турибдики, программанинг мағзи ҳам ана шу саволга жавоб беришдан иборат бўлмоғи керак.

Шу жиҳатдан қараганда ижрокомнинг янги раиси А. Нишоновнинг программаси тўла-тўкис ва биз билганларимизнинг ичида энг мақбулидир. Яъни у нималар қилмоқчи эканлигини эмас, нималарни қандай қилмоқчи эканлигини ҳам батафсил айтган.

Яна бир мулоҳаза шуки, кейинги пайтларда биз демократия сўзини тез-тез ишлатадиган бўлиб қолдик. Турли соҳалардаги сайловларимизни кўпроқ демократиялаштиришга уринаяпмиз, ва лекин биз бу истилоҳнинг мазмунини ҳам турлича тушунаяпмиз. Оққўрғонда бўлиб ўтган сайловларни бошидаёқ «демократик» деб атадик. Бироқ у чин маънода демократикмикин? Яъни бизни шубҳалантирган воқеа — раҳбарлик лавозимига номзодини қўйиш истагини билдирган одамдан, албатта КПСС аъзоси бўлишини, албатта партия ва хўжалик ишларида узоқ вақт меҳнат қилган бўлишлигини талаб қилиш сайловларда номзодини кўрсатиш учун хилма-хил иқтидорлик одамларнинг қатнашишини рад қилмайдими ва партиясизларнинг нафақат раис, балки номзод бўлолмаслигининг ўзи демократияни инкор этадиган ҳодиса эмасми? Бошқа жойларда ҳам бўладиган кейинги шундай сайловларда шу каби мулоҳазалар инобатга олинса яхши бўларди.

Лекин Оққўрғон районида раҳбарлик лавозимига муносиб одам сайланди. Тасодифми ёки қонуниятми? Ҳар ҳолда бизга бу воқеа қонуниятдан кўра тасодифга яқиндек туюлди. Айтмоқчимизки, раҳбарлик ёки бошқа лавозимлар учун бўладиган бундайин синовларда ҳар бир кишига партиявийлигидан қатъий назар, тенг имкониятлар берилмоғи лозим. Асосийси, одам ўзи қилажак ишини яхши билсин. Ахир энг муҳими ҳам шу эмасми?

Иккинчидан, бундайин чеклашлар партияга амал учун кирадиганларни яна ҳам кўпайтиради, бу эса шубҳасиз партиянинг обрўсини орттиришга хизмат қилмайди.

«Бутун ҳокимият Советларга» шиори бундан етмиш икки йил олдин айтилганди. У бугун ҳам ўзининг долзарблигини йўқотгани йўқ. Истардикки, ушбу хитобимиз яна бир неча ўн йиллардан кейин ҳам кун тарғибида долзарб бўлиб турмасин, ҳокимият ҳақиқатан ҳам Советларнинг ўзиники бўлсин.

Р. ХУДОЕРОВ.

ХАТЛАР «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАЗОРАТИДА

ТЕКШИРИШЛАР, НАТИЖАЛАР, ЧОРАЛАР

«Мана бир неча йилдирки, уйимга телефон ўтказиб беришларини сўраб сарсон бўлмоқдаман. Биргина шу йилнинг ўтган ойларида Киров район автомат телефон станциясига бир неча бор қатнадим. Аммо унинг раҳбарлари қуруқ ваъда беришдан нарига ўтишмаяпти».

З. ЮСУПОВ,
Улуғ Ватан уруши II группа инвалиди.

Ушбу хат юзасидан телефон алоқа ва радиолаштириш Тошкент шаҳар ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғининг муовини А. Губановдан жавоб олинди. Унда Киров район Қизил деҳқон маҳалласи Б. Азизов кўчаси 16-уйда истиқомат қилувчи З. Юсупов талаби қондирилади, унинг уйига телефон ўтказилади, дейилган.

* * *

«Бир неча йилдирки, енгил автомашина сотиб олиш учун навбатда турибман. Аммо Олмалиқ шаҳар Советининг ижроия комитети аризамни инобатга олмаяпти. Сизлардан навбатимни аниқлаб, машина олишга ёрдам беришингизни сўрайман».

С. ТУРАБОЕВ,
Олмалиқ шаҳри.

Пенсионер С. Тўрабоевнинг аризаси Олмалиқ шаҳар Совети ижроия комитетида кўриб чиқилди. Дарҳақиқат у Олмалиқ шаҳар социал таъминот бўлимига 1987 йил 13 апрелда «Жигули» маркали автомашина ажратишни сўраб, ариза берган эди. Ҳозир унинг навбати 17-бўлиб, илтимоси машина келгач навбати бўйича қондирилади, дейилади ижроком раиси Т. Топиловдан келган жавобда.

* * *

«Мен 1988 йил март ойидан то 1989 йил 10 июлга қадар шароитим бўлмагани учун ҳеч қаерда ишламадим. Ҳозир эса ишлашга имкониятим бор. Лекин бўш жойлар бўлишига қарамай баъзи бир ташкилотлар бир йилдан кўпроқ ҳеч қаерда ишламагансиз, деб ишга қабул қилишмаяпти».

Р. ҚОДИРОВА,
Янгийўл район Ҳ. Турсунқулов номли колхоз.

Янгийўл район Совети ижроия комитетининг раиси А. Юсупов мазкур ариза район агросаноат ишлаб чиқариш бирлашмаси томонидан текширилганлигини ёзган. Текширишда Р. Қодированинг айни пайтда Янгийўл бройлер паррандачилик фабрикасида ишлаётганлиги маълум бўлди.

• *Редакцияга хат* •

ИЛТИМОСИМИЗНИ ҲИСОБГА ОЛИНГ

ҲУРМАТЛИ РЕДАКЦИЯ! Тошкент область 1-болалар сил касалликлари санаторийси партия, касаба союз ташкилотлари Сизга бир масала юзасидан мурожаат қилмоқда. Бизнинг шифохонамиз 7 ёшдан 14 ёшгача бўлган сил касаллигига чалинган болаларни даволовчи ягона муассасадир. 1976 йилгача у 360 ўринга мўлжалланган эди. Кейинчалик область соғлиқни сақлаш бўлимининг буйруғи билан юз койкали санаторий билан бирлаштирилди.

Койкалар сони 450 тага етган ҳолда жой жуда танқис бўлиб қолди. Масалан, шунча ўринга 1988 йилда 520 нафар бола тўғри келди. Айниқса, ҳасталикнинг нозиклиги ҳисобга олинса биз қанчалик машаққат чекканлигимиз янада ойдинлашади.

Яқинда санаторийни Республика халқ контроли комитетидан ўртоқлар келиб текшириб, мавжуд ўринни 150 тага қисқартиришди. Ваҳоланки, республикада, областимизда бу касаллик кўпайса кўпаяптики, аммо камаймаяпти. Ўтган йил фтизатрларнинг съездида ҳам бу ҳол ачиниш билан таъкидлаб ўтилди.

Шуни ҳам айтиш кераккки, пойтахт областида болалар учун сил касалликлари шифохонаси йўқ. «Чимён» санаторийси эса ремонт туфайли ёпиб қўйилган. Хўш, касаллар қаерда дардига шифо топиши керак? Бизнингча ҳали фарзандларимиз билан боғлиқ муаммоларни ҳал этишда турғунлик йилларидаги раҳбарлик услуби ҳукмрондек кўринади.

Ишхонамизда рўй берган аҳвол юзасидан Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрлиги, область соғлиқни сақлаш бўлими, область сил касалликлари диспансери, Тошкент область партия комитети, «Медицинская газета» редакцияларига мурожаат қилдик. Бу ташкилотлардан келган комиссиялар ўринлар сонини қисқартириш мақсадга мувофиқ эмаслигини қайта-қайта таъкидлашди. Лекин шундай хулоса нусхаси санаторий учун берилмади.

Қизиғи шу ердаки, область соғлиқни сақлаш бўлими бу фикрни нохолис деб топди ва сўзимиз ерда қолаверди. Пировардида район, область ҳамда республика санитария-эпидемиология станцияларида ишловчи юқори лавозимлардаги кишилардан иборат яна бир комиссия келиб аҳволни «ўрганган» бўлди. Лекин улар бизга ёрдам беришмади. Илгариги комиссия 450 ўрин сақланиши керак деган ҳолда булар 350 ўринли бўлиши тўғри деган фикрни қўллаб-қувватлашди.

Ахир 13 йил давомида санаторий фаолият кўрсатган, бу вақт мобайнида бирон марта на область соғлиқни сақлаш бўлими, на область сил касалликлари диспансери бизга «ўрин оз бўлгани ҳолда бола кўп» деб эътироз билдиришмаган эди-ку.

Санаторийда 450 нафар бола учун ўринни сақлаб қолишга имкониятларимиз бор. Хусусан, унинг территориясидаги 624 ўринли мактабни ётоқхонага айлантириш ҳозирги ётоқхонадан эса синфлар сифатида фойдаланиш кифоя. Лекин комиссияларнинг нотўғри хулосаси бу ишга халақит беряпти. Бизга бу борада ёрдам кўрсатасиз деган умиддамиз.

Бизнингча, ўринлар сонини камайтиришдан олдин чуқурроқ ўйлаб кўриш керак. Ахир бу биргина ҳужжат туфайли 112 ходим штати ҳам қисқариши керак экан.

Социал жиҳатдан бу муҳим масалага эътиборсиз қараб бўлмайди. Ахир инсон қадр-қиммати ҳар нарсадан улуғ-ку! Қайта қуриш жараёнида ходимларга бундай муносабатни инсофдан деб бўладими, ахир?! Сиздан нажот кутамиз.

Н. ШЕВЯКОВА,
санаторий меҳнат коллективи Кенгашининг раиси.
Б. МЕДВЕДОВСКИЙ,
касаба союз комитетининг раиси.
Х. САЙДАЛИЕВ,
бошланғич партия ташкилотининг секретари.

«ТАРҒИБОТЧИ—89»

УКРАИНА БЎЙЛАБ

Тошкент вилоятидаги шаҳарлар ва районларнинг 400 га яқин тарғиботчиси тушган махсус поезд қардош республикалар бўйлаб саёҳатга отланган эди. 6 октябрь куни поезд Харьковга етиб келди. Поездда «Миллий масала ва миллатлараро муносабатлар», «Қайта қуриш шароитида халқ хўжалигини бошқариш» каби долзарб мавзуларда қизиқарли баҳс ва мунозаралар бўлди.

Ҳар куни радиогазетанинг янги сонлари чиқарилмоқда. Уларда тарғиботчилар ўз ишлари, ҳамкасб дўстлари ҳақида ҳикоя қилишяпти. Деворий газеталарнинг «Танишув» шиори остида конкурси бўлиб ўтди.

Харьковда тошкентлик тарғиботчилар шаҳар бўйлаб сайр қилдилар, ҳамкасблари билан учрашдилар, трактор заводида, уйсозлик комбинатида бўлдилар.

7 октябрь куни поезд Киев шаҳрига кириб келди. Бу ерда меҳмонлар шаҳар бўйлаб сайр қилдилар. Киев — Печерск давлат тарихий маданий қўриқхонасига ташриф буюрдилар. Украина ССР Давлат тарих музейи экспонатлари билан танишдилар.

В. ЛОМОВЦЕВ.
(Телефон орқали олинди).

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

ЛУИС КОРВАЛАН ЧИЛИГА ҚАЙТДИ

● БУЭНОС-АЙРЕС. 13 йил қувғинда бўлганидан кейин Чилининг мард ватанпарвар — коммунисти Луис Корвалан ўтган сешанба куни ватанига қайтиб келди. Сантьягонинг халқаро аэропортида Чили Компартиясининг собиқ бош секретарини демократик жамоатчилик вакиллари қизғин кутладилар.

1973 йилги ҳарбий тўнтариш чоғида Корвалан бошқа минглаб тараққийпарвар арбоблар қатори исёнчилар томонидан ушланиб, яшаш ва ишлаш жуда оғир бўлган қамоқ лагерларидан бирига судсиз ҳамда терговсиз ташланган эди. Жаҳон жамоатчилигининг тазйиқи билан реакцион хунта 1976 йилда уни қамоқдан озод қилишга мажбур бўлди. Қийноқ ва таҳқирлашлар Чили халқининг оёқ ости қилинган ҳуқуқларини тиклаш учун саботли курашчининг руҳи ва идорасини бука олмади. Мамлакатдан сургун қилинган Луис Корвалан Чили демократларининг диктатура режимига қарши курашида фаол иштирок этаверди.

(ТАСС, 11 октябрь).

● ПЕКИН. Шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида Пекиндаги объектлар қурилишида чет эл сармояси 162 миллион долларга етди, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 72,4 фоиз кўпдир. Енгил саноат ва тўқимачилик саноати, электроника ҳамда қишлоқ хўжалигига чет эл сармояси ҳаммадан кўра кўпроқ сарфланди.

16 та объект фақат чет эл сармоясига бунёд этиладн, бу маблағ асосан АҚШ, Япония, Янги Зеландия, Гонконг, шунингдек Тайвань сармоядорларидан тушган.

Пекинда жами 4,04 миллиард долларлик чет эл сармояси иштироки билан 559 та объектга асос солинган ва булар барпо этилмоқда.

Ана шу маълумотлар Хитой пойтахти ислоҳотлар сиёсати ва ташқи дунё билан алоқаларни кенгайтириш йўлидан бораётганлигидан далолат бериб турибди ҳамда шу йил баҳори ва ёзида бўлган воқеалардан кейин Хитойнинг ислоҳот ва очиқ сиёсати барҳам топмоқда, деб Ғарбда тарқатилаётган овозларни рад этади.

СЎНГГИ СОАТДА

● БРЮССЕЛЬ. Европа ҳамжамиятлар (ЕҲ) қароргоҳида сешанба куни ЕҲ билан Совет Иттифоқи ўртасида савдо ва иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида битим тузиш ҳақидаги музокараларнинг иккинчи даврасн якунланди. СССР Министрлар Совети давлат ташқи иқтисодий комиссияси раисининг ўринбосари И. Д. Иванов ҳамда Европа ҳамжамиятлари комиссияси ташқи алоқалар бош бошқармаси бош директорининг ўринбосари Ж. Жолой бошчилигидаги делегациялар бўлажак битим лойиҳасини батафсил кўриб чиқишга киришдилар. Мазкур битим Европа ҳамжамиятлари томонидан ҳозиргача тузилган жами битимлардан энг каттаси бўлади. Жумладан, СССР билан «умумий бозор» ўртасидаги савдода ва ҳамкорликни йўлга қўйишда бир-бирига энг қулай шарт-шароит яратиш тўғрисида аҳдлашувга эришилди, энергетика, инвестиция, фан ва техника, транспорт, атроф муҳитни муҳофаза этиш ва шу қаби соҳаларда ҳамкорлик қилинади.

● Прагадаги кўҳна Староместь майдони — кўпгина тарихий воқеалар гувоҳидир. Унинг марказида чехословак халқи озодлик ҳаракатининг доҳийси Ян Гусга ҳайкал ўрнатилган.

Суратда: Староместь майдонининг юқоридан кўриниши ЧТК—ТАСС сурати.

«ОЛТИН ҚУТИЧА» ХАЛҚАРО ФЕСТИВАЛИ

● СОФИЯ. Болгариянинг кўҳна Пловдив шаҳрида «Олтин қутича» деб аталган телевизион драма 17-халқаро фестивали очилди. Жаҳондаги 33 мамлакатнинг 40 тадан кўпроқ телекомпанияси ва ташкилотлари шу жанрда яратган ўз асарларини кўрсатадилар.

Мазкур анъанавий кўрикка тақдим этилган асарларнинг хусусиятини унинг: «инсонпарварлик, ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик учун» деган шиори белгилайди.

Пловдив фестивали йил сайин катта шуҳрат қозонмоқда. Бу ерга юборилган асарлар ва унда қатнашаётган кишиларнинг сони кўпайганлиги шундан далолат бермоқда. Қатнашчиларнинг кўпчилиги бир неча телевизион ташкилотлардан вакил бўлиб келишган. Улар орасида СССР, АҚШ, Буюк Британия, Греция, ГФР бор.

Умаржон ИСМОИЛОВ хотираси

СЎНМАС ИЖОД СОҲИБИ

Атоқли адиб, ўзбек совет драматургиясининг қалдирғочларидан бири Умаржон Исмоиловнинг «Пахта шумғиялари» саҳна асарининг яратилиб, Ҳамза номли академик драма театрида дастлаб намойиш этилганига бу йил олтмиш йил тўлади. Ушбу асарнинг олтмиш йиллигига ҳамда муаллифнинг хотирасига бағишлаб Тошкентда Ўзбекистон Маданият министрлиги, Ёзувчилар уюшмаси, Ҳамза номли санъатшунослик институти ҳамда Тошкент театр ва рассомлик санъати институти ҳамкорлигида ижодий кеча ўтказилди. Шу муносабат билан қуйида адибнинг ижодий фаолияти ҳақида мақола эълон қилинмоқда.

Сира ёдимдан чиқмайди — Андижон музикали драма театрининг эллик йиллик юбилейига Умаржон Исмоилов ҳам таклиф этилиб, унинг машҳур драмаси «Рустам» ушбу шонли санага бағишланиб, қайтадан саҳналаштирилган эди. Саҳнага асар қаҳрамони Рустам кириб келиши биланоқ қарсаклар бўлди. Бу — санъат ихлосмандларининг Фарҳод, Мажнун, Алпомиш, Тоҳир, Ҳайдарлар сингари севимли образига айланиб кетган Рустамга билдирилаётган олқишлар эди... Шу пайт Рустам монологи янграй бошлади: ҳаром пул ва социал тенгсизликка лаънатлар ўқиларди. Шунда менинг ёнимда ўтирган академик Воҳид Зоҳидов «ана, азизим, кўрдингизми, ҳақиқий асарни томошабин қандай зўр кутиб олади, қаранг-а, чалинаётган қарсак зални ёриб юбораман, дейди», — дея ўзининг чексиз ҳайратини билдирди.

Қарсаклар давом этаркан, СССР халқ артисти, Рустам ролининг беназир ижрочиларидан бири Аббос Бакиров У. Исмоиловни залдан саҳнага таклиф қилди. Томошабинлар уни янада эҳтирослироқ олқишлаб, гуллар узатдилар...

Рустам образини кўпгина театр саҳналарида қатор санъаткорлар яратган эдилар. Аммо Ҳамза номли академик драма театрида буюк актёримиз Шукур Бурхон яратган Рустам бошқа Рустамлардан зўр чиқиб, улоқни олиб кетганди. Дарвоқе, «Рустам» драмаси драматург ижодининг гултожи эди. Мазкур саҳна асари 30-йилларда ўзбек совет драматургиясида яратилган ҳақиқий дурдоналардан бўлиб, миллий театримиз хазинасини янада бойитди.

Драматург 1906 йилда Маркида туғилди. Етти ёшидан бошлаб бу ерда кекса маърифатпарвар Тожиддин Шарафутдинов ташкил этган мактабда ўқиди. Тожиддин домла ёш Умаржоннинг қалбида Бедил, Ҳофиз, Навоий, Машраблар шеъриятига ихлос уйғотди. Буни қарангки, Октябрь инқилобидан сўнг Умаржон Тошкентга ўқишга келиб, Шарафутдиновнинг укаси, таниқли шоир, драматург Хуршид Шарафий томонидан «Намуна» билим юрти қошида ташкил этилган драматик тўгаракда қатнашди. «Ҳамият ерида хиёнат», «Заволли Ватан», «Буюк аскар» каби спектаклларда роллар ижро этди. 1922—23 йилларда хотин-қизлардан санъаткорлар йўқлиги туфайли, у «Фарҳод ва Ширин»да Меҳинбону ролини яратиб, ўз ижрочилик иқтидорини Бокуда ҳам намойиш қилишга муваффақ бўлди. Бу унинг ижодга, театр санъатига қўяётган дастлабки қадамлари эди.

1927 йилдан унинг шеърлари вақтли матбуотда ёритила бошланди. Ёш шоир ўзининг жўшқин мисраларида янги турмушни, Ленин зиёсини, ёшлар шижоатини, озод республиканинг ҳаёт мавжларини куйлади. 1930 йилда эса дастлабки шеърий тўплами чоп этилди.

Театр санъатига бўлган ҳавас Умаржонни драматургияга бошлаб келди. У ижодининг бошланишида «Севги қурбонлари», «Эски ва янги мактаб», «Амирликнинг йиқитилиши» сингари бир пардали саҳна асарларини ёзди. 1929 йилга келиб яратилган «Пахта шумғиялари» пьесасида республикада колхозлаштириш ва пахта учун кураш мавзуи акс эттирилади. Асар 1930 йилда Москвадаги «Корш» театрида, СССР халқлари I Бутуниттифоқ олимпиадасида намойиш этилиб, ижобий баҳо олди. Мазкур саҳна асари Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон театрларида ҳам қўйилди. Шундан сўнг «Рустам» (1932 йил), «Ҳоди ва Шоди» (1934 йил), «Уч қаҳрамон» (1936 йил), «Дарё қизи» (1940 йил), «Зафар» (1950 йил) асарлари яратилиб, жумҳурият ва вилоят театрларида саҳналаштирилди.

Ўттизинчи ва ундан кейинги йилларда У. Исмоилов ижодий фаолиятини ташкилотчилик билан уйғунлаштириб олиб борди. Драматург Ўзбекистон пролетар ёзувчилари уюшмасининг биринчи котиби этиб сайландики, бу республика адиблари ижодий ташкилотининг дебочаси эди. Шунингдек у СССР Ёзувчиларининг Москвада бўлиб ўтган I съездида қатнашди, правление аъзолигига сайланди, М. Горький, А. Толстой, Серафимович, А. Фадеевлар билан шахсан мулоқотда бўлди. Ўша йилларда адиб «Қурилиш» журналининг муҳаррири бўлиб ҳам ишлаган.

Ижодкорнинг адабиётимиз, санъатимизни ривожлантиришдаги хизматлари муносиб эъзозланиб, унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби» фахрий унвони берилди.

Мен таниқли қалам соҳиби — Умаржон Исмоилов билан сўнгги марта 1981 йил декабрь ойининг бошларида учрашган эдим. Орадан кўп ўтмай, шу йилнинг 25 декабрида, 76 ёшида, А. Навоий театрида ўтказилаётган юбилей кечасида тўсатдан оламдан ўтди. Бироқ унинг ўзи айтганидек, ундан сўнмас ижод қолди...

Б. НАСРИДДИНОВ,
санъатшунос.

ҲИНДИСТОНЛИК МЕҲМОН БИЛАН УЧРАШУВ

«ТИЛАГИМ: ҲАҚИҚАТНИ ЁЗИНГ»

СОВЕТ халқлари билан танишиш ниятида бир неча кундан буён Иттифоқимизнинг Москва, Ленинград каби шаҳарларида сайр қилиб юрган ҳиндистонлик меҳмон, бутун сикхларнинг пири, гуру (устоз маъносида) Баба Ери Синх Жи ҳазратлари яқинида ўз муриди, билан пойтахт Тошкент шаҳрига ташриф буюриб, бир гуруҳ журналистлар билан суҳбат қурди, уларнинг турли саволларига жавоб берди.

Гуру ҳазратлари ўзининг Совет Иттифоқига келиш сабабларини бундан 36 йил муқаддам унга ғойибдан хабар келиб шимол томонларда ажойиб бир ўлканинг борлигидан воқиф бўлганлиги билан изоҳлайди.

Баба Ери Синх Жи ҳазратлари билан бўлган суҳбат асосан инсон, унинг маънавий олами, руҳ ва эътиқод масалалари ва қисман Совет Иттифоқи, унинг ҳозир бораётган сиёсати ҳақида бўлди.

Нима учун ҳозирги авлод маънавий жиҳатдан қашшоқлашиб бораяпти? Инсоннинг ҳаётида моддий масала биринчи ўринда турмоғи керакми ёки маънавийми? Шоҳ Акбарга муносабат қандай? Журналистларга қандай тилаклари бор? Шу ва шу тахлит бошқа саволларга жавоб бераркан, гуру ҳазратлари мусоҳабани қуйидаги тилаклар билан якунлади: «Сиз ҳақни ёзинг, бироқ аввал бу ҳақиқатни ўзингизда синаб кўринг, мушоҳадангиздан ўтказинг... Яна шуни ҳам унутмангки, сизларнинг ҳаммангиз ҳақ таолонинг фарзандларисиз».

Х. РУСТАМОВ.

«ЎРИКЗОР»ДА ЯНГИ ДЎКОН

✦ КУНИ КЕЧА шаҳримизнинг «Ўрикзор» массивида озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилувчи яна бир янги дўкон ишга туширилди. Акмал Икромов райпищеторгига қарашли бўлган бу 39-дўконни 2-ХРСУ қурувчилари тез кунда битириб, фойдаланишга топширишди. 160 метр квадрат майдонни эгаллаган савдо шахобчасининг турли бўлимларида бу ерлик аҳоли ширинликлар, баққоллик, нон маҳсулотларини харид қиладилар. Дўкон массивнинг 2 минг кишилик аҳолисига хизмат кўрсатади.

Суратларда: дўконнинг ташқи ва ички кўринишлари; савдо пайти.

Т. КАРИМОВ ва Р. ШАРИПОВ суратлари.

• СПОРТ • • СПОРТ •

ҚАЛАМ АҲЛИ ЎЙИНГОҲДА

● «ПАХТАКОР» ўйингоҳида теннис бўйича Ўзбекистон жумҳурияти Журналистлар уюшмаси соврини учун биринчи марта мусобақалар бўлиб ўтди. Бунда газета ва журналлар, телевидение ва радио, шунингдек, ЎзТАГ вакиллари иштирок этишди. Кескин баҳслардан сўнг биринчи совринни «Правда Востока» газетаси ходими О. Стрельников қўлга киритди. Иккинчи ва учинчи мукофотлар Г. Крюк ва В. Лушчевскийга насиб этди.

ПОЛВОНЛАР БАҲСИ

● «МЕҲНАТ РЕЗЕРВЛАРИ» комплексида Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари кубоги учун оғир атлетикачилар баҳси мезбонларнинг команда ғалабаси билан тугади. Вазн тартибида биринчи бўлганларнинг аксарияти Тошкент области вакилларидир. Булар А. Шмигов, Н. Акулинин (Чирчиқ), Р. Мансуров (Тошкент), Р. Собиров (Чорвоқ), А. Головатов (Олмазор). Шунингдек, ленинсклик Н. Муҳаммадиёров, фарғоналик А. Шевяков, Н. Сулаймонов, самарқандлик В. Янский ҳамда В. Усмоновлар ҳам ҳурмат шоҳсупасининг биринчи поғонасидан жой олишди.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЭЛЕКТР... ГУМОН ҚИЛИНАДИ

Электр ҳамма мамлакатларда ҳаётнинг таркибий қисми бўлиб қолди. Биргина АҚШда юқори кучланишли электр узатиш линиялари уч миллион икки юз минг километрдан ортиқроқ масофага чўзилиб, мамлакатнинг у бошидан бу бошигача кесиб ўтган. Бироқ ҳозир кўпчилик америкаликларни юқорида осилиб турган бундай линиялар атрофида ҳосил бўладиган электрик ва магнит майдонларининг кишилар саломатлигига ҳалокатли таъсир қилиши, бунинг оқибатида қатор касалликлар — енгил бетобликдан раккача мубтало бўлинаётганлиги катта ташвишга солмоқда.

Ҳавотирланиш сўнгги ўн йил давомида ниҳоятда кучайди. Аҳолининг талаби билан қатор штатларда бундай электр узатиш линияларининг йўли, кучланиш даражаси ўзгартирилди, ҳатто бу иншоотлар қурилиши бутунлай тўхтатиб қўйилди. Шундай линиялар яқинидаги уй-жойларнинг нархи пасайиб кетди.

АҚШ конгрессининг технологик баҳолаш бюросининг ҳисоботи ҳавотирланиш асослигини яна бир бор кўрсатди. Шу ҳужжатда бюронинг уйлардаги электр симлари, электрик кўрпалар, тостерлар, телевизорлар, шахсий компьютерлар — қисқаси электромагнит майдони ҳосил қиладиган барча рўзғор анжомлари ҳам саломатликка таъсир қилиши мумкинлиги тўғрисидаги маълумотлари янада хавотирланишга сабаб бўлди.

Бироқ олимлар электр майдонларининг бундай зарарли эканлиги ҳақидаги ҳозирги маълумотлар етарли эмас, деб ҳисобламоқдалар. Шуниси ҳам тўғрики, айрим эпидемиологик тадқиқотлар электр узатиш линиялари яқинида яшовчи ва ишловчи катта ва ёш аҳоли ўртасида рак, камқонлик ва мия шиши билан оғриганлар кўп сонли эканлигини кўрсатди.

Бу муаммони ҳал қилиш учун янги тадқиқотлар олиб борилмоқда. Унинг якунлари кутилмоқда. Бундан кейинги ҳаракат қайси йўналишда боришн шунга боғлиқ бўлади.

ЭНГ УЗУН ИСМ

Брахматма фамилияли ҳиндининг исми билан чақирадиган жаҳонда бирор кишининг топилиши амри маҳолдир. Уни эсда сақлаб қолиш мумкин эмас. Бу исмни ўқиш учун камида ўн минут вақт керак бўлади — у 1478 та ҳарфдан иборат бўлиб, тарихий жойлар номи, машҳур файласуфлар, геологлар, олимлар ва яна қандайдир номлар йиғиндисидан иборатдир. Бундай жаҳонда энг узун исмнинг эгаси ғурурланиб гапирганидек, у бу исмни ота-онаси қўйганини такомиллаштириш йўли билан ўзи ўйлаб топган. Асли исмини айтиш ҳам анча машаққатли эди. У «Хумананоджасваматашсторгандас» деб айтиларди.

Янги исмини айтишга эса ҳамманинг юраги дов бермайди. У Брахматманинг ўзига жуда ёқиши маълум, холос.

АХБОРОТ Хушхабарлар, янгиликлар

ДЎСТЛАР ДИЁРИДА

Қардош Тожикистон ССРнинг Ленинобод вилоятида ўтказилган ўзбек халқ ижодиёти ва маданияти кунлари ҳам ниҳоясига етди. Унда Ўзбекистон санъат усталари билан бирга Тошкент ва Сирдарё вилоятларидаги энг яхши бадиий ҳаваскорлик ансамбллари ҳам қатнашдилар. Оҳангароннинг «Сумбулак», Бекободнинг «Зафар тароналари» ансамбллари шулар жумласидандир. Бўкадаги мақомчилар ансамбли қатнашчилари эса Пролетар ноҳиясидаги «Коммунизм» колхози аҳлига маданий хизмат кўрсатишдан ташқари далаларда ҳам бўлиб, йилнинг биринчи ҳосили — пахта теримида қатнашдилар.

Ўзбек халқ ижоди ва маданияти кунлари программасида якка хонандаларнинг чиқишлари ҳамда авторлик қўшиқлари ҳам ижро этилди.

С. МАНСУРОВ,
Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси аъзоси.

●

Зарафшонда байрам кунлари

Сентябрь ойи охирларида Бухоро вилоятининг Зарафшон шаҳрида миллий ўзбек байрами ўтказилди.

— Байрам кунлари ниҳоятда қизиқарли ўтди, — дейди «Дилнавоз» халқ ансамблининг бадиий раҳбари, хушовоз хонанда Э. Салаев. — Уч кун давом этган ушбу тадбирда мен раҳбарлик қилаётган ансамбль ҳаваскорлари, М. Турғунбоева номидаги хизмат кўрсатган давлат «Баҳор» халқ рақс ансамбли рақкосаси Г. Низомова, шоирлардан Й. Эшбек, Ё. Обидлар иштирок этдилар. Биз шаҳардаги турли муассасаларда, ташкилотларда, талабалар ва ўқувчилар ҳузурида ҳам бўлиб, ўз санъатимизни намойиш қилдик. Айниқса, хонандалардан М. Азизов, У. Муҳаммадиев ва Қаландаровлар ижросидаги қўшиқлар барчага манзур бўлди.

Истардикки, мана шундай байрам кунлари жумҳуриятимизнинг бошқа вилоят, шаҳар ва қишлоқларида ҳам ўтказиб турилса, ижодкорлар билан омманинг алоқаси яна ҳам мустаҳкамланган бўларди.

Ғ. ҲУСАНОВА.

• *Суд залидан* •

БИР ЗИЁФАТ «ЯКУНИ»

Айбдор курсисида Паркент районидаги Сўқоқ қишлоғида яшовчи Миродил Миртортиқов ўтирибди. Суд залидаги асосий гувоҳлар унинг собиқ синфдошлари.

Мактабни битиргач, узоқлашиб кетмайлик деб галмагал бир-бирларининг уйларида йиғилишарди. Бу галги гап-гаштак Ҳусан Мирколиловнинг уйида бўлди. Анча «отиб» қўйишдими, аския қизиб кетди.

— Кейинги гал кимникига йиғилсак, ҳамма уй эгасига лотерей олиб бориш, — деди Миродил.

— Ҳамма олиб бормаса ҳам сен албатта олиб борасан, нега деганда картошканинг ҳар килограммини бир сўмдан пуллаяпсан, — аскияга йўйди Маҳмуд Ҳасанбоев.

— Сен бўлсанг пеницилиннинг тўрттасини устига «шапка» қўйиб сотасан, кейин «шапкасига» лотерея оласан.

— Қачон устига қўйибман, нима деяпсан, — қизариб деди Маҳмуд.

— Сен-чи, сен, биласанми...

Кайфи ошган икки синфдошни зўрға ажратиб қўйишди. Бу кунги ўтириш охирлаб қолганди. Бир пайт қўшнилардан кимдир ёрдам сўраб қичқирди. Югуриб кўчага чиқишган эди, ҳаммаёғи қонга беланган Маҳмуд ерда чўзилиб ётар, Миродил эса унинг тепасида турарди. Энтикиб зўрға нафас олаётган Маҳмуд шифохонага жўнатилди. Унинг соғлиғига жиддий зарар етганди.

Халқ судьяси А. Абдуқодиров раислик қилган суд мажлисида М. Миртортиқов бир ярим йилга озодликдан маҳрум этилди. Оқ арақнинг қора иши деб шуни айтадилар-да. Ичкилик дўстлар ўртасига низо ташлади.

Б. СОЛИҲОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

13, 14 ОКТЯБРЬ СОАТ 20.00 ДА
СССРДА БИРИНЧИ МАРТА

«ИНКОРПОРАЙШИД» ЛАЗЕР ТОМОШАЛАРИ» КАМПАНИЯСИ

ТИМОТИ ВОЛШ РАҲБАРЛИГИДА
КАТТА ЛАЗЕР ШОУ
ТОМОШАЛАРИНИ
НАМОЙИШ ЭТАДИ.

ПРОГРАММАДА:

МУЗИКА ВА НУР СИНТЕЗИ.
Лазер нурларини мусиқа оҳанглари билан уйғун равишда чоғиштириб нурлар мушакбозлигига эришилади.
Шунингдек, томошаларда
АМЕРИКА «ШОУ» РАҚС АНСАМБЛИ ҚАТНАШАДИ.

«ШАРҚ ҒАРБ БИЛАН УЧРАШУВГА БОРМОҚДА»

ИЖРО ЭТУВЧИЛАР:
ЛОРЕЛЛ ВИКТОРИЯ ГРЕЙ — АҚШда ўзбек рақси жамиятининг президенти.

ДЕАЛИ ГЕРРИ Л. ФЛИНН — «ВИХСЕНАРЛ ДЕКС ПРОДАШН» кампаниясининг эгаси.

ШАРЛОТТ ЛИНЕТ СОИЭР— «АФСОНА» ансамблининг бадиий директори.

РЕБЕКА НЕРГУС УИСОЛ — «ТАНОВАР» ансамблининг солисти.

Программадан янгитдан ташкил этилаётган Э. АРЗУМАНОВ раҳбарлигидаги Ўзбекистон коллективи ва О. ШЧЕГЛОВ раҳбарлигидаги «ЗВЕЗДНИЙ ДЕБЮТ» коллективининг номерлари ҳам ўрин олган.
Олдиндан билетлар сотиш кассаси очиқ.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Касса дам олиш кунисиз соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

Справкалар учун телефонлар — 44-35-91, 44-35-84, 44-29-04.

СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЙ БАНК СССР

Агар Сизда 1982 йилги Давлат заёми облигациялари бўлса ҳар бир ярим ойда

100 СЎМДАН 10 000 СЎМГАЧА ПУЛ ЮТИШ ИМКОНИЯТИГА ЭГА БЎЛАСИЗ

Улар 25, 50 ва 100 сўм қийматида чиқарилган.
Эллик сўмлик облигацияларга чиққан ютуқ миқдори (облигация қиймати билан бирга): 100, 250, 500, 1000, 2500, 5000 ва 10000 сўмни ташкил этади.

Заём 20 йил муддатга чиқарилган бўлиб, бу давр мобайнида 160 тираж ўйналади, яъни йилига 8 мартадан: 15 февралда, 30 мартда, 15 майда, 30 июнда, 15 августда, 30 сентябрда, 15 ноябрда ва 30 декабрда ютуқлар тиражи ўтказилади.
10000 сўмлик ютуқ эгаси «Волга» автомобили ёки шунга ўхшаш турдаги енгил автомобилни навбатдан ташқари харид қилиш ҳуқуқини қўлга киритади; 5000 сўмлик ютуқ эгаси эса қуйироқ классдаги бошқа маркали автомобилни навбатдан ташқари тарзда сотиб олиши мумкин (автомобиль қиймати билан ютуқ миқдори орасидаги тафовут ютуқ чиққан облигация эгаси томонидан тўланади).

1982 йилги Давлат заёми облигациялари СССР Жамғармалар банки бўлимларида эркин сотилади ва сотиб олинади. Улар пул жамғармаларини сақлашнинг қулай ва фойдали кўринишидир.

Агар Сиз пулларингизни Жамғармалар банкига пул-буюм ютуғи омонат турига қўйган бўлсангиз,

ЮТУҚНИ ХОҲЛАНГ — ПУЛ БИЛАН, ХОҲЛАНГ — БУЮМ ТАРЗИДА ОЛИШИНГИЗ МУМКИН!

Бу омонат бўйича даромад йилига 2 фоиз ҳисобидан ютуқ тарзидагина тўланади (Агар Сизнинг омонатингиз мазкур тиражда ютмаган бўлса, у ҳолда бу омонат бўйича даромад тўланмайди).

Тираж йилига икки марта — апрель ва октябрда ўтказилади ва ҳар бир тиражда 1000 та счет қатнашади.
Ютуқ чиққан счет бўйича ўтган ярим йил учун омонат ўртача қолдиғининг 200 фоизи ҳажмида — битта ютуқ, 100 фоиз ҳажмида — иккита, 50 фоиз ҳажмида — иккита ва 25 фоиз ҳажмида йигирмата, жаъми — 25 та ютуқ ўйналади.
Омонатнинг ютуқ суммасини аниқлашда ҳисобга олинадиган ўтган ярим йилликдаги ўртача қолдиғи 5000 сўмдан ошмаслиги керак.

Жамғармалар банки бўлимларидан бирида Сиз пул-буюм ютуқли омонатлар бўйича истаганча счёт очишингиз мумкин.
Магазиндан аҳоли ўртасида талаб катта бўлган буюмларни харид қилиш учун омонатчига мақсадли ҳисоб-китоб чеклари берилади. Айни пайтда чек ютуқ суммасидан 25 фоиз кўп миқдорда (фарқ айирмасини Жамғармалар банкига тўлаш билан) ёзиб берилиши мумкин.
Ютуқ ҳисобига олиш мумкин бўлган буюмлар рўйхати билан Жамғармалар банки бўлимларида танишиш мумкин.
Ютуқ суммаси шунингдек, бундан кейин ҳам сақлаш учун омонат бўйича счётда қолдирилиши мумкин.

СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БОШҚАРМАСИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.